

Naiste Hääl

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu
Häälekandja

Nr 12

Sisukord:

Naiste Hääl: 1. Meie sõpradele. 2. Mõned mõttemõlgutused omavalitsustegelaste kongressi puhul. 3. Tuulekuust ja kuldõngadest. 4. Kirjanduslik veste. 5. Kodukultuurist: Ratsionaalne köök. 6. Südametunnistuse protest. 7. Kroonika. 8. Küsimused ja kostmised. 9. Toimetusele saadetud kirjandus. 10. Kümme jõulueelset küsimust igapähele järelemõtlemiseks.

Perenaine: 1. Õitsevatest sibullilledest. 2. Sündsad jõulukingid — padjad ja polstrid. 3. Jõulutoidud. 4. Laste piduülikond — rahvariiet. 5. Juuksed ja nende ravimine. 6. Käsitöö ja riietus. 7. Linased ja puuvillased mööbliriided.

ESTI
TÄRVLIS-
KAS
KÄSITUKOOL

Iga perenaine teab,

et parimad taimevõid on

Bona ja Priima

A.-S. „Extraktor“

Tallinn, Telliskivi 21

Kõnetraat 29-03

„Naiste Hääl“

**Eesti Naisorganisatsioonide
Liidu häälekandja.**

Ilmub 1 kord kuus.

Toimetaja: MARIE REISIK.
Väljaandja: E. Naisorganisatsioonide Liit.

Toimetus ja talitus asub:
— TALLINNAS, RATASKAEVU 22 —

Avatud kella 10—2. Telefon 13-26.

Toimetaja kodune aadr.: Jaani 9. Tel. 13-91.

**Tellimisi võtavad vastu kõik posti-
asutused ja teised lehetellimiste
vastuvõtjad.**

Tellimise hind: poolaastaks — 2 kr.,
aastaks — 4 kr. Üksiknumber 40 senti.
Väljamaa tellimine 5 kr. 50 s.

A.-S. Mey & Landesen

Viru tän. 9. Kõnetr. 14-36

Soovitab suurel ja väikesel arvul üleilma
kuulsatest vabrikutest nagu:

**COTY
L. T. PIVER
CARON
ELIDA
GUERLAIN**

**ROGER & CALLET
HOUBIGANT
VIOLET
L'OREAL
CHERAMY**

Lõhnaõlisid, puudreid, briljantiline,
lõhnaseepe, pumateid, kulmustifte,
shminke, hambaseepe ja -pastasid,
hamba eleksiire dr. Pierre ja Be-
nediktine ja kõik teisi kosmeetika
abinõusid.

Peale selle soovitame: maniküür-
kaste, tualetpeegleid, peaharju,
loofah (pesemisabinõud), käsnu, Pran-
tsuse hambaharju, puudri- ja seebi-
toose, kamme jne. parematest välja-
maa firmadest, kui kodumaa saadusi.

NAISTE HÄÄL

E. NALSORGANISATSIOONIDE LIIDU HÄÄLEKANDJA

Nr. 12

Detsember 1928

II aastakäik

Meie sõpradele.

Räesoleva numbriga lõpeb „Naiste Hääl“ teine aastakäik. Võime sel puhul rahuldustundega öelda, et kahe aasta jooksul meie ajakiri on kasvanud, et ta on tugewasti pinda võitnud meie naiste hulgas ja et tema sõprade, nii lugejate kui ka kaastööliste, pere näitab järjekindlat kasvamisepoont.

Meie oludes pole ajakirjal mitte kerge läbi lüüa ja jõuda kindlustatud seisukohani. Meie väikene rahvaarv ei suuda pakkuda meie ajakirjale suurt lugejate hulka. Selle tõttu peavad meie ajakirjad püsima võrdlemisi kallid ja pole kergesti kättesaadavad suurtele hulkadele. Seda kõrgemalt tuleb hinnata meie naiste arusaamist meie elu põlevamatest küsimustest, nende taht omandada mitmekülgeid teadmisi oma tegevusaladel ajakirjade kaudu.

„Naiste Hääl“ on püüdnud filmas pidada kõige mitmekülgsemaid naiste huviseid, on neid käsitleda püüdnud ajakohaselt ja on kogu aeg arvestanud meie naiste võrdlemisi väga kõrge arenemise tasapinnaga. Meie pole oma häälekandjas mitte ainult rõhutanud naiste õiguseid ja nõudmisi, meie oleme palju rõhkenud arutanud omi kohustusi ühiskonna, perekonna ja kodu vastu, olles meendumus, et ainult oma tööd ja ülesandeid teadlikult ja asjatundlikult käsitleda naine on täismäärtusline ühiskonna liige ja võib sellisena nõuda tunnustamist. Ka tuleval aastal kavatseb „Naiste Hääl“ käsitleda naiste ellu puutuvaid küsimusi samalt seisukohalt välja minnes.

Rahvusvahelise Naisteliidu hüüdsõnaks on: tee teistele seda, mis sa soovid, et nad sulle teeks!

Selle kuldse reegli tähtselt all elab ja tegutseb ka meie organiseeritud naisliikumine, selle on oma võtnud ka „Naiste Hääl“.

Meie lehe püüdmise on abiks olla naistele nende vastutussõprade kohuste täitmisel abielunaisena,

emana, perenaisena, tarvitajana, kutsetöölisena, nii perekonna kui ühiskonna ja inimsoo liikmetena.

„Naiste Hääl“ tahab kasvutada naistes püüdmist ja jõudu, selgitades naiste tööd ja tuues näiteid selle töö tagajärgedest kogu maailmas — julgustuseks ka meile.

Meie ajakirja kavassee kuulub kõigi nende küsimuste selgitamine ja käsitlemine, mis puudutavad naist ning huvi äratamine ka üldiste tänapäeva vaimliste, majanduslike ja avaliku elu küsimuste vastu.

Oma „Perenaise“ osas püüab „Naiste Hääl“ võimalikult mitmekülgselt ja asjatundlikult käsitleda küsimusi, millede kohta huvi tunnevad meie perenaised. Ka siin loodab ajakiri tuleval aastal veel suuremat mitmekülgsust lubada võida. Meie kodukäsitöö uuemad moodid, meie kodude ilustamise ja koduse töö otstarbekohasuse tõstmine, mõningate koduste toimingute lihtsustamise küsimused on need, mida tahame pakkuda oma lugejatele sel alal.

„Naiste Hääl“ väljaandmise kulud suurenevad iga uuendusega. Siiski on ajakirja väljaandja, Eesti Naistorganisatsioonide Liit, otsustanud lehe tellimise hinda mitte tõsta. Ta otsustas seda lootuses, et uus aasta toob meile vanadele liiks uusi sõpru, et kasvav tellimiste arv aita tasakaalustada lehe kulusid. Tahaks arvata, et see lootus ja usk meie naiste huvisse oma elu korraldamise kohta pole mitte enneaegne.

Mida ootame meie oma lugejatele ja sõpradelt, vastustades oma püüdmisele pakkuda neile meie ajakirja meergudel meie oludes kõige paremat?

Meie loodame, et meie lugejad, kes on meie ajakirjaga tuttavaks saanud ja usuvad selle elulikkust, soovivad „Naiste Hääl“ ja koguvad temale uusi sõpru ja tellijaid oma tuttavate ringkonnas.

Meie ootame, et nad meile saadavad tõenäoliste nute tellijate aadressse, et meie mõiks neile proovimumbri saata.

Meie loodame ka, et nad filmas peavad meie ajakirjas ilmuwaid kuulutusi.

Meie loodame ja usume, et sünnis kingitus igale naisele on „Naiste Hääle“ aastakäik. Kritiik nõiud, kus lignemas suured kingimise päewad — jõulupühad, arwame, et ilusa kingina igale naisele sobiks „Naiste Hääle“ 1929. aasta tellimise kviitung. Lemitades oma ajakirja, leides temale uusi sõpru, teeme mitmekülgset ülesehitawat tööd. Iga mis tellija aitab kindlustada meie ajakirja majanduslist kül-

ge, awab võimalusi tema täiendamiseks ja kaswamiseks. Mida suurem ja tugewam meie ajakiri — Eesti organiseeritud naiste keskkoonduje häälekandja — jeda suurem mõju ja kaal on ka neil nõudmistel ühiskonna vastu, mida naine praeguses ühiskonnas, kus teda siiski kaugelt weel ei tunnustata täiswäärtuslise liikmena, enese ja oma laste pärast ehitama on sunnitud.

Lõpetame käesolewa aastakäigu lootuses, et tulewal aastal kaswab meie ajakiri, et teda kannawad ja aitawad kaasa tema kaswamiseks kõik meie teadlikud naised, niihästi sellega, et nad ise telliwad ja loewad teda, kui ka sellega, et nad teda lewitawad oma tuttawate keskel.

Mõned mõttemõlgutused omawalitjuse tegelaste kongressi puhul.

Naisliikumine nagu iga teine liikuminegi, on tugevasti mõjutatud oma aja poliitilistest ja majanduslistest oludest. On muutunud ideed, mis kannawad naisliikumist, meie aja hüdüsönad lähewad põhjalikult lahtu naisliikumise algastmel walitsema-dest hüdüsönadest. Tunduwad meile enestele kulu-nutena õiguste nõudmised, rõhutame „kohustusi“, kohustusi, oma elu nii mitmekülgset ja sifurikkalt elada kui võimalik, anda oma paremat. Kõik teame, et wäljaspool kodu laieneb järjest ühiskondline tege-wusala, et järjest rohkem ülesandeid, mis enne perekonnale kuulusid, ühiskonna lahendada jääwad. Kas naine on teadlik või mitte teadlik muutunud oludes, ta on paratamata sunnitud awalikult elust oja wõtma ühel ehk teisel kujul, awalik elu sunnib ennast temale lihtselt peale. Majanduslise kitsikuse laine, mis pärast sõda käib üle maailma, paiskab järjest rohkem naised tööturule. Mitmekesistel kutse-aladel töötawad naised puutuwad esimesena tege-likult awalikkude asutustega kokku. Sseenejst tarfub weendumus neis, et nad kutsutud on kaasa otjusta-ma, kus küsimused päewakorras, mis ka nende elusje puutuwad. Nüüdisaja naine ei juuda sellega tõrkumata leppida, et talle kuskilt poolt ülevalt lihtselt ettekirjutatakse, mida ta tegema peab ehk tegemata jätma. Märkamata hakkawad naised rohkem huwi tundma poliitika vastu. Ei huwita meid enam peamiiselt riigiford kui niisugune, mis tagatiseks meie õigustele, waid riigi- ja ühiskonna elu. Põõre, mis on sündinud sotsiaalse elu kujus, tekitab wastutustunnet igas mõtlejas inimeses ja aratab huwi meie aja suurte küsimuste vastu. Mitte ühelgi alal ei liigu elu libedalt, igal alal leidub kolkupõrkeid ja takistusi. Paremaks teenäitajaks on meile igapäewane elu, mida saqedasti õnnetusseks tähtsusetaks peetakse. Elmaelu kujundamine, parandamine, muendamise algab just piijasjadest. Kui tahetakse

maad wabastada, siis ei lepita ainult sellega, et troonilt liikatakse hirmuwalitseja, kes maad orjastab, waid peab teel koristama terve walitsemiswiisi ja forra! Ka meil, naistel, peab jatkuma jõudu ja kõlblist julgust õiglasemate olude eest wõitlemiseks. Meie ei tohi rippuma jääda oma isiklikkude kutseliste ehk majandusliste huwide külge, waid peame ära-tundmisele jõudma, et meid karistatakse rängalt ükskõikuse eest üldiste küsimuste vastu sellega, et meie waimliselt, hingeliselt ja ka aineliselt kangu jääme.

Eesti naiste enamus tunneb hirmu juba palja sõna „poliitika“ ees. Naine töötab ennastalgawalt mitmel tööalal, kuid, hoidku taewas, ta ei tohi ar-wustada, ega wana lõhkuda tahta, et uit ehitada. See oleks juba poliitika ja poliitikat ajada ju ei tohi. Koolist poliitika eemale, alaelistest ja ka naistest. Ise ajetame ennast sarnase suhtumisega poliitikasse alaealiste kõrwale.

Ülaltoodud mõtted ei ole uued, kordumalt oleme neid juba awaldanud, kuid teineford tundub, nagu lepiks meie ainult palja naiskodaniku õiguste ja kohustuste deklareerimisega. Selle elawaks tõendu-seks oli minu filmis ka hiljuti Tallinnas ärapeetud 2. ülemaaline Eesti omawalitjuse te-gelaste kongress. Kongressile oli ilmunud 268 wolitustega saadikut, nende hulgas (loe ja kir-juta) 3 naist, üks Tartust, üks Tallinnast, üks wal-last. Suur jaal oli rahwast tihedalt täis. Kirju pere. Oli seal noori, kes esmatordselt, alles lühikest aega omawalitjusest, oli wanu, kellel pea kogu elu kulunud selles töös, kes kehastafid omas iifus-meie omawalitjuse ajalugu. Ilmawaateliselt kuulujid saadikud waga mitmesugustesse parteidesse, kuid kõige peale waatamata walitses mingisugune ühte-kuuluwustunne. Oli ju kokku tulnud jeks, et ühijelt lahendusit otjida küsimustele, millede lahendus edasi-

liffamata, taheti ühijelt katjuda teelt meeretada formistuskivid, et elu kohtadel edasi läheks, mitte tagasi.

Wabadust oleme ihaldanud, wabaduswõitluses oleme saawutanud õiguse ise oma elu korraldada. Müüd võime juba aastaid kestnud korraldustöö peale tagasi maadata ja küsime enestelt: kuidas edeneb meie töö, kas oleme õigeid wagusid ajanud? Ei leidunud jaadikute hulgas ainuiski, kes oleks eitanud omawalitjuse tähtsust riiklikelt. Peeti õigeks tööd jätkata samal alusel. Arvustati rängalt walitjuse passiivjust omawalitjuse asjus. Puudub omawalitjuse seadus, puudub kõigepealt ajakohane omawalitjuse maksuseadus. Omawalitjused ei tõrgu riikliku ülesandeid täitmast, kuid täitsa wõimatuks muutub seisukord kohtadel, kui järjest uusi kohustusi peale pannakse, seal juures aga wastawaid tuluallikaid ei näidata. Kui selles asjas muutust ei sünni, siis jääwad tähtsad ülesanded teostamata ja algab üldine kiratlemine ja taagaminek kultuurilikt. Rõhku

fuse kohutaw lewinemine mõtlema ei pane? Meie abielu õnn, meie tööjõu kokkuvõid, meie laste tulewik nõuab, et meie korteriküsimuse lahendamisel passiivse pealwaataja osaga ei lepi. Korteri küsimus on seotud ehituspoliitikaga. Propageeritakse ehitusühingute ellukutsumist. Kus jarnased tekivad, peaks naised nendega tutmunema ja nendest wõimaluse korral osa wõtma. Tuleme edaspidi korteriküsimuse juure pikemalt tagasi.

Hoolekandeseaduse elluviimine tekitab kohtadel juuri rahaliski raskusi, ei saanud kongress sellest mööda minna. Üldiselt jaatati seadust. Hoolekandeseaduse puudused ei ole nii suured, et tõsist tarwidust oleks tema muutmiseks. Meie ei saa ja ei tohi saatusse hooliks jätta oma töowõimetuid, wigaseid, raukasid, lapsi ja teisi, kes abi wajawad. Meie hoolekandeseadus peab lahendama kõike, mis lahendawad mujal teised seadused. Puuduwad meil ju pea täiesti kindlustusseadused. Kui meil wõiks kindlustuse

fõrwale astuvad igasugused avalikud kohustused, tööd jeltfides, omavalitsuses jne. Loomulikult kannatab selle all naine, kelle elu nagu tihjemaks ja maefemaks jääb. Igaweseks jääb igatus, mehega, kellega sul koos elada tuleb, huwifid jagada. Ei taha naine kunagi leppida mõttega, et teda wääriliseks ei peeta waimlilisel alal. Kuid on osalt meie enesete süü, kui meist mööda minnakse ja meid jurutakse kitsastesse raamidesse. Ma ei eita, et see kerge ei ole niesti mõtlema hakata, loobuda mugawast olekust, maha raputada loibus. Kuid millal ei ole naine mõtlema pidanud? Ei, meie ei taha ennast takistada lasta oma isiku arendamises ja ei taha end juruda lasta

sofjiaalselt madalamale astmele. Oleme weendumud, et ühiskond ilma meie kaasabita oma küsimusi lahendada ei suuda, eriti sofjiaalpoliitilisel alal. Veel ei ole käes aeg, ja kas ta tulebki, kus meie puhata tohime. Sõdime oma isikliku õnne eest, tahame olla oma meesetele sõbrad ja seltsimehed, kes jagavad tema huwifid ja kellele meie lubame ka meie huwifid jagada. Sõdime ühiskonna hea käekäigu eest teadmises, et naiskodanik selleks jamuti kutsutud kui iga meeskodanik! Meie naiste kuldne reegel kõlab ju: tee teistele seda, mis ja soowits, et nad sulle teeks.

M. Kurs-Olesk.

Tuulekuust ja kuldõngadest.

Sügawaim sügis on novembris. Seda kuud nimetatakse tuule- ja udukuusks. Ka roojakuusk, ent see pole esteetiline nimetus.

Tuulekuul langeb meie tuju nullini. Eriti just künawu, kus olemas ootnud päikest ja soojust kaua — asjata.

Udukuu on kinkinud meile rea õudseid päevi, rea veel õudsemaid õhtuid ja öid.

Iga neist jõbbub mällu. Sõbbub wastutahmist — õudusega, hirmujudinatega.

Etialdab meie hall taewas weega nagu Etna tulise laawaga.

Waadelgem tüübilit tuulekuu ööd läbi afnagi, kui teil pole julgust mina õue.

Sajab nagu oawarrest. Rühkivad raskest piisad pilwist maa suunas, üks teise järele tihedas reas.

Daterna walgulsel paistawad need wihmarveenired hallide lõngadena. Nõialõngadena, mis ühendawad taewast ja maad. Ühendawad seks, et uputada maad, inimolendite pefapaika.

Wesi tõuseb, tõuseb. Hirm ka. Prr! Ei tahaks uppuda jes hallis, külmas wedelikus.

Ijegi uppuda oleks kenam kuskil lõnamere jänistes woogudes, wõi põleda laawas seal, kus inimlapsed liiguvad poolalasti ja ülistawad ilu ja armastust „tjimbli ja naabli mänguga“. Eht lihtsalt lauluga.

Kuid pole meile osaks antud ei elada ega jurra soojuses, walgulses.

Ei maksa unistadagi sellest.

Kas mõistabki meie põhjaoõ hallade käes wõrjunud spargellahwatu leha õieti mõnuleda hurmatu taunis loodusel?

Wast nohifeks ta sealgi näsakalet oma ette tol ajal, kui kuum lõnameri laulab serenaadi afna all. . .

Riidlemine, sõimamine, wandumine, sajatamine jõhib meile eht paremini kui serenaad. Kas? —

Miti mõtiffles üffil rändur pealinnas, ronides hoolimata sajust aeglasel sammul Pikkjala kaudu Toompeale.

Juust nagu hoo andmifeks pessimismile näeb ta platfil riidlemas kaht koolijüüsti, aastat 10—12 wananad. Wiisakalt rietatud, norminditfid peas.

„Tululikke õpetusi“ jagawad poisid teine-teisele. „Pea suu! — Pea lõuad!“ Sõnelus toimub küll jaksakeeles, kuid on ometi sama rõwe ja jäme kui eht matsikeelnegi.

Sajab lõõke ühe kui teise turjale, kaelakondile ja pähe.

Nii, nii.

Wiimased lõõgid rusikaga rindu ja — waenlased lahkuwad.

Weel Wene kiriku nurga tagant jaadab üks pois teisele „termitusi“.

„Lõõn kord su hambad sisse, küll sa näed!“ —

Tühi tänaw kajab noist sõnust, julmest ja metsikuist.

Wihmarvee hallid nõialõngad taewa ja maa wahel, kõdunewad kollased lehed jalge all ning sinna juure — laste rõwe tüli.

Milline õudne harmoonia! Milline roojakuu jaatanlik grimas!

Eht ei wõi see ollagi teisiti meie weestnõretawal hilisjüggisel, kui hallitawad saapad rõstusjett woodi all ja südamed lootusetusjett rindades.

Kiuslik ja salakatwal on ilm, kiuslikud olemise ife. Pimab meid ilm, piiname teine teist meiegi.

Tunneme haiglast mõnu tost piinast. Ei taha näha wähestki head, mis olemas meie elus.

Ütleme: On taewas pime, siis olgu ta pime õieti. Rattugu pilwega wiinnegi tähefene.

Oli udukuul päikefewarjutus: pimedus näris ära päikese särawa serwa. Mifs ei jõbnud ta ära loju päikese kiirgawat leha — alalifeks? . .

Teame: seal afna eesriide taga, kus helgib walguus, on kodune tyba; on lihtne mugawus, soojus, kuid loju sel õõl ei lähe meie — kiuste.

Kus huugab sazafon, pörifib trumm, lõikab wile meie kaisku, lõmou meeli, jenna läheme — kiuste.

Dues ühendab ikka veel taevast maaga hallide nõialõngade tihenev võrk.

Ring riidlevad, sõimlevad tänavail lapsed...

Riuelgu, sõimelgu. Peksu, hämitagu teine teist. Mis meil ject!

Rõstes udus, rojakuu jaatanatantsu ajal on meile kõik — üksteis: olla mooruslik, mõi ebamoruslik; elada mõi furra.

Pori, kõnts, jaast imeb meid eneseesse. Meelitab huffuma nagu mustendav laugas joojerival...

Pole jõudu mõidelda.

Pole päikest, mis tõmbaks ülespoole...

— — — — —

Ent oota veel weidi, tülpunud, tülgastunud, hallitanud inimtägarik!

Varsti katab maad suur walge waip.

Viigleb helbetena. pilvift alla nagu ime, nagu helkjas nägemus.

Enne koitu, hommikuhämaruses tuleb ta. Tuleb siis, kui veel uinud ja ja uinuvad kõik mürgitunud ja mõrumeelsed elupõlgajad.

Hellalt katab waip pori, kõntsja, koltunud taimed ja lehed.

Katab mustendavad, õudset-meelitavad laulad jooš.

Katab too kohagi, kus äsja nii rõmedalt sõimlesid ja riidlesid lapsed...

Ürgates märskel-valges ilmas on meil tahe tormata õue ja hõifata:

— Tali, tali!

Reffime nagu meeletud kriiskava muusika saatel — fiuste.

On joov korraldada lunnjõda ja kiljuda laste kombel.

On himu ehitada lumägedid ja uijuteid ning liifuda, — ei! — lennata seal nagu oleksid meile ühes lumivaibaga jaadetud taevast tiivad: igale faks pehmet, läikiv-valget tiiba nagu luigel.

Lennata, joošta tahame efimeje lumega, fimi tekivad põskedele erepunased külmavõõdud ning kopjud kogunewad ääreni täis puhast, märsket õhku.

Gemale tahame siis linnast. Raugele eemale. Murmedele, väljadele. Tihedasse kuusikuusse. Kohe-lise ja walge värwi üliküllusse.

Seal puhkavad filmad ja närvid kultuurelu firewusest, haiglustest.

Juttu tahaksime siis mesta jõulufangelaste — kuuskedega. Mõnusat juttu nagu parimate, ammu-aegjete jöpradega.

Küüda tahaksime neilt, kas surewad nad meelde hulgaliselt jõulupüendena inimlaste rõõmiks.

Ja kui oleksime wolitatud, teataksime neile üllatavat uudist:

„Kuuskefjed, haljad, tänavu ei raiu, ei jurma meie teid jõulupüendeks. Tänavu ehime teid elawatena. Tuleme teie juure metsa.

Doome kaasa küünlaid ja fuldõngu — palju, palju.

Ehime kogu kuusiku wilkumate tuledega, fuldõngadega.

Et säraksid tähed taewavõlmil ja tähed puudel.

Kirjanduslik veste.

Meil on juba traditsiooniks kujunenud, et kirjanduslikke uudistooteid ilmub peamiselt jõuluks. Viimsel paaril aastas muutus traditsiooniline kirjanduslik jõululaud õige rikkalikuks, tänavu töötab kirjanduslikkude uudiste rohkus saada veelgi rikkalikumaks: ilmunud on juba ligi paarkümmend — osalt mitmesaja leheküljelist — raamatut ja ilmumas on neid veelgi õige suurel arvul.

Katsudes ülevaadet saada seniilmunud uudistoodetest, alakem suurimate ja kogukamatega. Sellest küljest vaadates seisab esikohal muidugi August Jakobsoni „Tuhkur hobune“, neljaköiteline romaan, millest seni ilmusid kaks köidet: „Suur algus“ (423 lehekülge) ja „Sõda, nälg ja armastus“ (616 lehekülge). Suurte ja paksude, lehekülgede arvult kogukate teoste kirjutamine on moe-asjaks saanud; nii kirjanikud kui kirjastajad püüavad üksteist üle trumbata uudistoodete kehaka koguga. Kahjuks ei tähenda aga lehekülgede

hulk veel igakord sisu tüsedust; asi võib olla mõnikord just vastupidi: „Tuhkur hobune“ näiteks oleks sisuliselt kindlasti võitnud, kui lehekülgede arvu oleks raatsitud kärpida. Praegusel kujul on teos nagu täispuhutud põis, suur — aga kaalult võrdlemisi kerge.

Võrreldes „Vaeste patuste aleviga“ näitab „Tuhkur hobune“ puhttehnilisest küljest tunduvalt edu, nii kompositsioon kui stiil kõnelevad kirjaniku arenemisest. Kompositsiooniliselt on sündmustikku keskendada püütud; kahjuks pole see igapidi õnnestunud, eriti teises köites tundub lõdvenemist ja laialivalgumist, teise köite lõpu poole laseb autor ohjad koguni käest, luulehobu tormab omapead, kompositsiooni raame täitsa purustades. Mis puutub stiilisse — üldse teose välisvormi —, siis ei sega lugejat enam (nagu autori esikteoses) pikad ajalehe juhtkirja taolised arutused ja targutused, kirjanik laseb sündmustikku ennast lugejasse mõjuda, omalt poolt midagi juurde lisamata.

Jõudes nii kaugele — „Tuhkru hobuse“ sisulise küljeni — peame jällegi tunnustama, et

Et oleks ilu taewas ja ilu maa peal. Rahu taewas ja rahu maa peal.

Põhjus waljumini siis jüda meil põues.

Toosama süda, mis kippus hallitama, kopituma jügisel, udukuul, kui jadas ääretult wihma ning riidlesid lapsedki amaliktudel platsidel — pahurusest ja tüdimusest.

Jõulul, kui katab maad puhas lumi, kui säravad tähed taewas ja säravad nad kuuskedel, ütlevad kaks poissti, kes riidlesid tuulekuul, teine teisele:

„Häid pühi! Kauneid künke!“

Kindlasti ütlevad nad nii. Wõi weidi teisiti, samamõtteliselt.

Ja paistab neile enestelegi wõimatuna, et rääkijid üksteisele pahuraid sõnu tol wastikul wihmaöööl.

Jõulul paistab uskumatuna mõnelegi, et ta niiskel tuulekuul on olnud walmis — kuigi ainult mõttes — haawama oma wastast roostetunud relwaga salakawalalt, selja tagant...

Jõulul näib wiist meile kõigile ülima wäiklusena,

et olene pistillufestel põhjustel wõinud wihata faasinimest, kes pole — jannuti nagu meie ise — muud midagi, kui wäike wedrumuke, wiril ja haberas, keset suurt mõistatuslikku, keerulist elu, ainult tolmukübemekene keset wägewat kosmost.

Jõulul olene kõik lapselikud, weidi hahameeljedki.

Kuid see ei tundu üleliigsena meie puhtpraktilisel, luulemaasel ajajärgul.

Las' kõidawad kuused, küünlad ja kuldõngad meid tugewamini elu ilu külge.

Las' muudawad õrnemaks meie juhted kaasinimestega — kas wõi mõneks päewakski.

Ohj tuletame siis meelde, et elul on veel midagi, mis ületab kõhuhuwid ja taskuhuwid, egoismi ja auahmuse...

Nagu peen kuldõngadest wõrk ümbritsewad meid talwepühadel kaunist, humaansed tunded.

Nende tunnete-kuldõngade peente järelhelf aitab wiist üle elada tuuli ja tormi, mis wõiwad tulla ka wastu kewadet weel.

Käo Orvik.

Kodukultuurist.

Ratsionaalne köök.

Oleks üleaurume perenaistele kõnelema hakata sellest, kui suur osa nende tööajast ja tööjõust kulub köögis. Ka ilma üksikasjalise statistikata, mis ometi ei oleks tarbetu ja tulutu,

noor kirjanik on õige märgatavalt arenenud; jutustuse-oskus, mis „Vaeste patuste alevi“ päevil oli alles üsna kohmakas ja algeline, on ote üllatavalt ladusaks muutunud. Kujude joonistamises on Jakobson päris meisterlik, ses suhtes jätab ta kaugele maha suure osa vana-maid ja tunnustatud kirjanikke. Ladusa ja kerge vestmisande, terava ja tabava kujundamise ning jõulise ja noorusliku värskusega võidakas Jakobson hõlpsasti iga lugeja poolehoiu, kui tal ei puuduks nende heade omaduste kõrval kahjuks igale kunstniku nimele pretendeerivale kirjanikule nii hädavajaline eneseարvustusevõime ja enesekontroll.

Jakobson töötab liig ruttu, — juba see ei lase teda ainesse küllalt süveneda, ei anna mahti mõjuda teose tihedusega ja kunstilise küpsusega. Ent noor kirjanik mitte ainult ei rutta, ta kaotab hõlpsasti walitsuse kujundatava aine üle: selle asemel, et teadlikult ja tahtlikult luua, laseb ta end sündmustiku piasjadest kaasa kiskuda, eksib tarbetuisse üksikasjusse, täidab kümned leheküljed tühiste kahe- või kol-

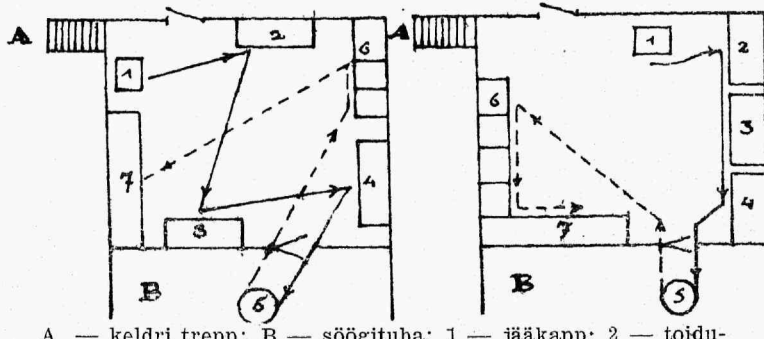
võime küll liialduseta öelda, et see on rahvamajanduslikult määratu energiat, mis igapäev kulutatakse köökides toitude valmistamisele ja nõude koristamisele. Seda energiakulu on kuni

mikkõnedega, mis sündmustikku sammugi edasi ei vii ega tarvilikud ole ka tegelaste iseloomustamiseks. Rohkem eneseարmastust, rohkem julgust kärpimises, — ning Jakobsonist võib kujumeda suur meister realistliku romaani alal! Et tal annet on, selle juures pole kahtlust; tarvitseb ainult lugeda „Tuhkrust hobusest“ sellaseid episoode nagu Luuguste ema ja Susi perenaise kõnelus „makareenidest ja nuublistest“; Luuguste isa ja Pritsu vorsti „mekkimise“ lugu või kena huumoriga käsitletud südametunnistuse piinade kirjeldust pärast arvatavat juudi uputamist. Hästi õnnestunud episoode on nii palju, et neid siin ruumi pole kõiki loetleda; tahaks loota, et kirjanik teose kolmandat ja neljandat köidet nii tulipalavalt trükkiki ei anuaks, vaid enam viimistleks ja suuremat tihedust taotleks, kunstiliselt tasuks see end kindlasti!

Õige koguka — kolmekõittelise — teose kallale on asunud ka August Mälik, kelle „Anne-Marie“ ja „Õnnepagulane“ kirjandussõpradel vististi alles värskelt meeles on. Mäli katsetavast suurromaanist ilmus tänavu jõu-

viimase ajani võetud paratamatuna ja muutmatusena, ilma et oleks mõeldud sellest, kas mõninga otstarbekohasema korralduse varal ei oleks võimalik jõukulu kokkuhoida. Tänapäev nüüd on kujunemas otse uus teaduseharu, mille aineks on koduse majapidamise uurimine ja uute meetodite ja abinõude leidmine selle kergendamiseks ja hõlbustamiseks; praktiline tea-

dud korraldusega, tarbekohase sisseseadega, heade tööriistadega, töötaja säärase keha-hoiuga, mis võimalikult vähem nõuaks kõrvalpingutusi, s. o. sääraseid pingutusi, mida teatud töö sooritamiseks otsekohe pole vaja. Kui on loodud sellane soodus väline olukord, siis on antud eeldused ja raamid ratsionaalsete tööviiside, töö võtete, töö jaotamise leutamisele.

A — keldri trepp; B — söögituba; 1 — jääkapp; 2 — toiduainete kapp; 3 — pliit; 4 — laud; 5 — söögilaud; 6 — nõudepesu; 7 — nõudekapp.

Toon. nr. 1. Christine Frederick: Töökäigud köögis — vasemal vale korraldus, paremal õige korraldus.

duse haru, mida lühidalt võiks iseloomustada Tayloriga süsteemi ülekandmisena kodusesse majapidamisesse.

Üheks põhipüüdeks siin on leida sääraseid töötajaid, mis töötajat võimalikult vähem väsitavad. Hoolest ja usinusest üksi on vähe, et töö oleks tagajärjerikas; on vaja luua olukord, mis aitaks tööjõudu kokkuhoida. Seda on võimalik saavutada vaid tööruumi läbimõel-

Astudes lähemale meie konkreetsele teemile: ratsionaalne köök, tuleb meil nii siis juttu teha köögi korraldusest, köögi sisseseadest ja köögi varustusest.

Köögi otstarbekohase korralduse all mõistame köögis ise köögiga vahetumasti ühenduses olevate pani- ja tööpaikade säärast korraldust, et nende kasutamine oleks võimalikult ülevaatlik ja võimalikult väheseid töökäike nõudev.

luks esimene osa; lõpule jõuda loodab ta kogu teosega 1930. aasta hilissügiseks.

Mälk on ikka olnud natuke hellameelselt romantiline, natuke nagu vanamoodne nii kirjutusviisis kui tegelaste käsitluses. Samu iseloomustavaid jooni leiame ka äsja ilmunud suurromaanis esimeses andes: „H u k k u m i n e I“. Siingi kõneleb Mälk nagu surdiini alt; kannatab ennem vaikselt nukrutsedes kui valjusti protesteerides. Teos võrsus — nagu enamik autori eelmisi teoseidki — nimelt kannatusest, valutundest, kaastundest. Ses teoses väljendub see kaastunne küll natuke pealetungivamalt; valgustab avaramat ringi, koputab lugeja südamestunnetusele tugevamalt kui eelmistes teostes.

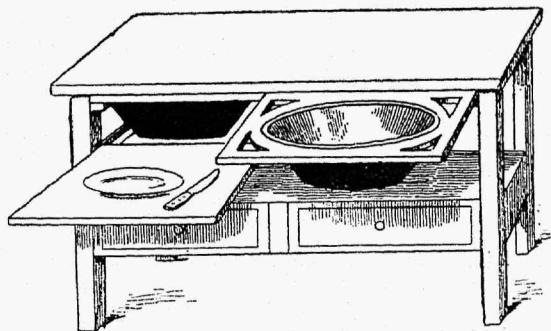
Mälgi teosed on ikka kuidagi jumetud, tagasihoidlikult värvitumad; nad sarnanevad õrnadele, natuke kahvatuile taimedele; rõkkav värviküllus ja lopsakus on autorile orgaaniliselt võõras. Tema kirjutusviis on ettevaatlik, ta püüab olla piinlikult erapooletu, ei saa siiski — ega tahagi muidugi — salata, et tema poolehoid kuulub elu-võõraslastele, natuke nukraile,

natuke abituile, natuke elutüdinud tundeinimestele. „Hukkumise“ sihiks on kujutada praeguse noorsoo hingelisi kannatusi, selgitada eluvankri rataste all purunevate noorte kurbloolise saatuse põhjusi. Autor viitab põhjusi otsides peamiselt olukorda ja ümbruskonda, lugejale selgub aga õige pea, et autori väidete kiuste kõnesoleval juhul süüdi pole mitte olud; vaid isikud ise, eeskätt teose peategelane Paul Viide.

See külast linna õnne otsima tulnud noormees on hingelt nii hell ja abras, nii tundeline ja praktilises elus nii saamatu, ta on kõige lisaks hingeliselt nii vähe tasakaalus ning iseisev, et tema hukkumises täitsa asjata on olusid süüdistada. Olukord ei ole Paul Viidele õieti sugugi nii väga ebasoodus kui autor uskuma panna tahab; alati avaneb Paulile mõni tee, mis teda tema soovide suunas edasi viib. Need teed on küll mõnikord vägagi konarlikud, nõuavad suuri jõupingutusi, — ning jõud just puudub Paulil; see on tema traagika. Ta ei suuda olukordi küllaldaselt kasutada, ei jaksa endale ise teid rajada. Ta ei jaksa ega oska kasutada

Paremini, kui pikad seletused, võivad seda selgitada juurelisatud joonistused. Pidev joon märgib siin käike toidu valmistamisel ja laua katmisel; tipitud joon — käike söögilaua koristamisel ja nõude pesemisel.

Need väiksed mrs. Fredericki eskissid on ju küll teoreetilist laadi — on ju näiteks jäetud märkimata köögi aken — ometigi peaks siit selguma köögi korralduse suur tähtsus: kuna kappide, laudade ja keedukolde vale paigutus põhjustab paratamatult pikki, väsitavaid sikk-

Köögilaud väljatõmmatavate pesukaussidega, laekatega ja madalama töölauga.

sakk-käike, tarbetumaid pööranguid jne., jäävad need kõik õigel paigutusel ära ning kogu protseduur toidu valmistamisel samuti kui nõude pesemisel ja nõudekappi tagasi paigutusel areneb ühes suunas, nõnda ütelda „tee ääres“, ilma edasi-tagasi jooksmiseta.

Tõsi, need eskissid peavad silmas ameerika kööki ja sisseaset: meil tavalisest puudub

jääkapp, puudub eriline nõude pesemise sisseasete, puudub ka ameerika tsentraliseeritud köögikapp, mis ühtlasi on ettevalmistamise kohaks keedule. Meil sünnib ettevalmistus keedule samuti kui nõude pesemine tavalisest ühel ja samal köögilaual; on veel muidki erinevusi, kuid see kõik ei tohiks takistada tähelepanu pööramast meiegi köökide tarbekohasemale korraldusele, et kergitada perenaise tööd ja vaeva.

Nõudepesu õigel, mugaval keha asendil.

Väga tähtis köögi üldisel korraldusel on köögi valgustus. Kui nüüd uuemates majades juba on pöördud tähelepanu sellele, et aken ja pliit oleks paigutatud teineteise suhtes nii, et

iseigi neid teid, mis temale teised tasandavad; kuidagi juhuslikult ja mõttetult kaldub ta sihist kõrvale, kuidagi asjatult ja tahtmatult satub ummikutesse. Paul pole hingelt ega tõekspidamistelt revolutsionäär, kuid satub — pooleni järeleandlikkusest, pooleni lõtvusest, natuke võib olla sõprusest — 1. detsembri sündmuste sekka. Ta pole varas, kuid kuidagi kogemata omandab ja raiskab võõra raha. Ta pole joodik, kuid juhtumisi satub kõige inetumaisesse jooma-mülgastesse. Ta pole suguliselt lodev ega raiskuläänud noormees, kuid juhtumisi saab avalikult naiselt suguhaiguse. Kusagil ei hukuta Paul Viidet eriline aeg, mil ta elab; ikkagi satub ta hätta poolkogemata, ilma et ta ise õieti tahaks; ilma et ta ise õieti teaks, milks või kuidas. Või tahab autor väita, et see tahtejõu lõtvus, see seesmine kindlusetus ongi praeguse aja noorsoo iseloomulisem joon? See oleks küll liigne üldistus.

Ilusaimad leheküljed raamatus on need, mis Paul Viide ja tema õe lapsepõlve kirjeldavad. Suure soojuse ja hellusega kujutab autor nende kasvamist lapsepõlve-kodus Sooniidil, ema hai-

gust ja surma, Viiki kodunt lahkumisega seotud meeleolu. Ka hiljem osutuvad teose paremateks peatükkideks need, kus tegevustik toimineb maal, olgu taas Sooniidil või Pauli ajutiste töökaaslaste metsatöölise seas. Maa-elu ja maa-inimesed tunduvad autorile lähedasemad ja omasemad, nende hingeelu, meeleolud ja väljendusviis temale tuttavamad olevat. Linna-inimesi, eriti linna kõrgemasse kihli kuuluvaid inimesi kujutades kaotab ta nagu pinna jalge alt, ei leia õiget tooni. Nii jääb kõige kahvatumaks kujuks kuulus ja tööga ülikoormatud advokat Aalmann, kelle suhtumisest Pauli õe Viiki antakse ebausutav ja selgusetu pilt. Linna sattudes ja advokaat Aalmanniga suhtudes kaotab ka Viiki enese kuju selguse ja usutavuse, muutub ähmnaseks ja ebamääraseks.

Paremini õnnestunud on autorile linnastest-kehvikud ja nurjunud eluga tegelased: pesunaise tütar Saale, lõbutüdruk Paula, mitmesugused revolutsionääride tüübid. Autori tundelaadile ja ilmasuhtumise värviingule vastavalt on peaaegu kõik need kujud kuidagi hellameelised, õrnatundelised, läbi romantilise prilli näli-

pliidi ees seisja vari ei takistaks ülevaadet pliidi üle, s. o. kui on märgata püüdu valgustada kööki ja eriti pliiti akna kaudu nii, et valgus langeks pliidi ees seisjale külje pealt, siis on ometi veel olemas küllalt ja küllalt sääraseid kööke, kus kas sootuks puudub otsekohene valgustus välisakna kaudu või aga see valgustus on väga vilets. Siin nagu õhtuti ja talvehommikuti igas teiseski köögis vajatakse kunstlikku valgustust. Enamasti lepatakse ühe laelambiga, mis aga samuti enamasti on otstarbekohatu, kuna keset tuba laes asuv lamp heidab köögis tegutseja varju igale poole sinna, kus just oleks vaja valgust: pliidi ees seisest langeb vari keedupottidele, laua ääres töötades matab vari kõik, mis ees laual, kapist midagi tuues on jälle vari ees, igal pool on vari ees, kuhu aga pöördud. Millegi pärast lepatakse sellega kui paratamatusega, kuigi see seda kaugeltki ei ole. Eriti elektervalgust võib ju juhtida sinna, kus teda vajatakse, nii siis tuleks laevalgus asendada seinavalgusega, võib olla pööratava seinavalgusega, mis tuleks kinnitada päämistest tööpaikade kohale. Nii näiteks peaks seinavalgus joon. I näidatud parempoolsel eskissil leiduma pliidi kohal ja nõudepesu kohal; neist paigust valgustatakse ka kõik muu köök tarvilisel määral. Ei tarvitse karta, et voolu kulub rohkem: lähedale toodud valguskeha võib külaldateks valgustuseks väiksema kütümla arvuline olla, kui kaugel keset lage asetsev, sest nagu teada, kahaneb ju valgusjõud vahemaa suurenemisega ja ümberpöördud.

tud. Seetõttu on nad igatahes eranditult sümpaatlikud, kuigi mõnikord mitte küllalt elulised. Igatahes kasvab enamik neist lugejale nii südame külge, et ta huvi ja osavõtuga jääb ootama romaani järke.

Romantik loomingu põhiladilt nagu Mälik, on ka aastatelt Mälgist vanemasse põlve kuuluv Karl Rumor, kellelt käesoleval sügisel ilmus kaks teost: novellikogu „Samud kaduvikku“ ja draama „Valge naine.“

„Valge naine“, mida autor ise nimetab „romantiliselt draamaks“, kirjeldab süinge keeleteaduse doktori Morni meeleolusid kogu elavast maailmast lahutatud observatooriumis kuski igavese lumega kaetud mäe tipul. Tegevust on draamas üsna vähe, peasjalikult kõnelused, esiti doktor Morni ja tema kaaslaste, siis doktor Morni ja tema madalmaalts observatooriumi teda koju viima tulnud — naise vahel. Draama lõpeb koju tagasi minemast keelduva doktor Morni hukkumisega: torm paiskab kuristikku ühes vaatlustetorniga, kuhu teda jälle kiskus kujutelm mingist ebamäärasest valgest naisest. Lugejale jääb arusaamatuks, keda

Veel üks tähtis moment, mida juba köögi korraldusel tuleb silmas pidada, on puhastamise hõlbustus. Köögi põrand tuleb katta materjaliga, mida kerge on puhas hoida, näiteks kiviplaadid või linoleum. Tuleb aga hoolitseda ka sellest, et kappide ja muude esemete paigutus ei tekitaks pimedaid, ligipääsematuid nurki, vahesid, taguseid või aluseid või päälseid, kuhu karmas on koguma kõikisugu prahti. Ideaalne köök peaks olema varustet seintesse sisseehitatud kappidega, siis ei saaks tekkida tolmu ja muud mustust koguvaid kohti, põranda pind oleks ülevaatlik ja seetõttu ka kergesti puhastatav.

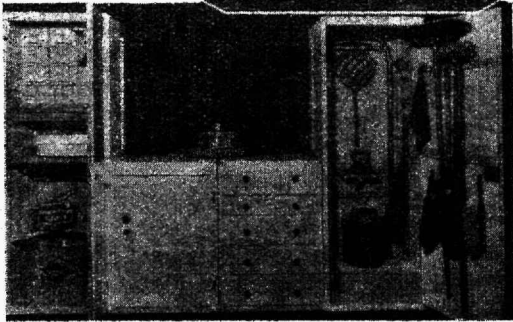
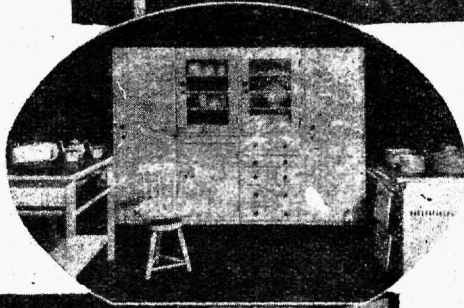
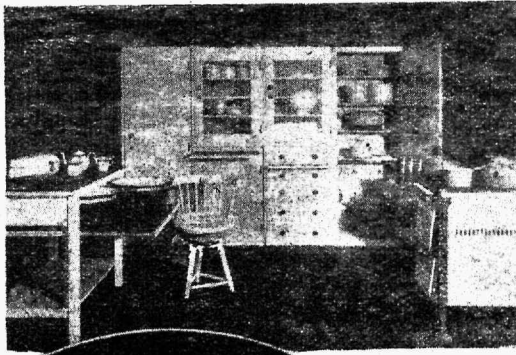
Tähtsaimaks köögi sisseseade esemeks on muidugi keedukolle. Meil tarvitatakse ainult üht tüüpi, nimelt puudega köetavat pliiti, olgu see siis pottidest koha peal müüritud või rauast valmina monteeritud. Väljamaa tunneb keedukolde liike väga paljusid, kuid meie kütteainele puule, need ei tule arvesse. Nii siis, kolde tähtsusest hoolimata, siin peatuda oleks liigne, kuna pole valikut. Seda enam nõuavad tähelepanu teised köögi sisustusesemed.

Esimeseks juhtnööriks köögi sisustamisel olgu see, et köök ärgu sisaldagu midagi, mis köögis pole hädatarviliselt vajaline. Teiseks see, et iga tükk olgu oma otstarbe seisukohalt viimseni läbimõeldud.

Seda ei saa tunnistada näiteks meil tavaliselt tarvitusel oleva köögi laua kohta. Esimesel pilgul paistab see küll eriti praktiline olevat, et laua allune on väljehitatud kapiks, kuid

või mida autor sümboliseerib „valge naise“ kujus — nagu arusaamatuks jääb kogu teose sisim mõte. Draama tundub meie ajale võõrana; laval jääks see vististi mõjutuks tegevustiku puudusel.

Huvitavam on K. Rumori teine uudistoode: „Sammud kaduvikku.“ See sisaldab kolm novelli: „Kuldlinn“, „Peeglite vahel“ ja „Terra incognita“, milledest kõige väärtsilikum on esimene, — „Kuldlinn.“ Oieti ei sobi see romantiliselt kaugel ja eluvõõras nimi novellile, mis sisult ja meeleolult haarab sügavale tõsielusse. Eesti kirjanduses on vähe jutustusi, mis annaksid nii mõjusa ja mällu sööbiva läbilõike inimelust kui see vaevalt kaheksakümne leheküljelise teos. Lihtsais pildikeses veereb lugeja silme eest mööda kogu inimelu kõigi vaevade, murede ja rõõmudega. Näeme kõike, mis inimesele siin maailmas osaks antakse, — külvi ja lõikust, armastust ja kannatust, sünde ja surma. Näeme seda kõike läbi matuste ja leinamaja meeleolu, kuidagi selitatult ja igapäevsusest kõrgemale tõstetult, ning seepärast eriti sügavalt meie tundeid puudutavalt. Soovi-

Moodsad köögid.

taksin soojalt igale naisele lugeda seda novelli, — peamiselt neile, kel elu igapäevastes askeldustes tunded kipuvad kalestuma, hing tülpima.

Mõlemad teised novellid kogus „Sammud kaduvikku“ ei mõju nii — naiselikult üteldes — liigutavalt. Neis on ometi palju tähelepanekuid, mõtisklusi ning juurdlemist; palju mõttevälgatusi, mis lugejasse võivad mõjuda sütitavalt, ergutades mõtte-kilde edasi eietama, elunähetesse tõsisemalt süvenema.

Juhana Jaik harrastab — nagu juba tema „Võrumaa juttudest“ teada — mingit naiivset, natuke suuresuulist fantastikat. Selle poolest ei erine tema uus juttude-kogu „Kaamelid pasunapuhujatega“ kuigi palju „Võrumaa juttudest.“ Seda vähem, et tegevuspai-gaks on uuteski juttudes noorkirjaniku kodu — Võrumaa, tegelasteks tähtsanateks külapoised, karjasaed, elus kogenud vanamehed. Jaigi jutud ei paku puhtkunstilisi naudinguid otsivale lugejale just palju, võivad aga lihtsamat lugemisvara pooldavaile olla meeldivaks, lõbusaks vahetalaks.

teiselt poolt see just ongi ta suurimaks ebakohaks. Tõepoolest: see kapp ise on liiga sügav, seepärast see on otse igapäev ja iga tund korduv perenaise piinamine kapi ees küürutades või kükitades midagi teiste asjade tagant välja võtta, siis — töölauana see kapp-laud seisab muidugi akna all, nii on siis kapi sisemus pealegi paratamatult alati pime. Kuid sama vähe, kui kappina see mööbliese on otstarbekohane lauana: kuna tal kapp on all, ei saa ta juures istuda — põlvil pole ruumi, kõõgitiid aga, nii palju kui see iganes võimalik, peaks tehtama istudes, sest see kehaasend väsitab töötajat kõige vähem. Nii on see läbiviidud ameerika köökides, kus isegi triikimist toimetatakse istudes, ainult et mitte raisata mõtetumalt ja tarbetumalt inimese tööjõudu. Joonistus 2 näitab selle vastu otstarbekohase köögilaua, mille ääres kõiki töid võib toimetada istudes, isegi nõude pesemist, nagu näitab joonistus 3. Laua pind peal olema küüritav.

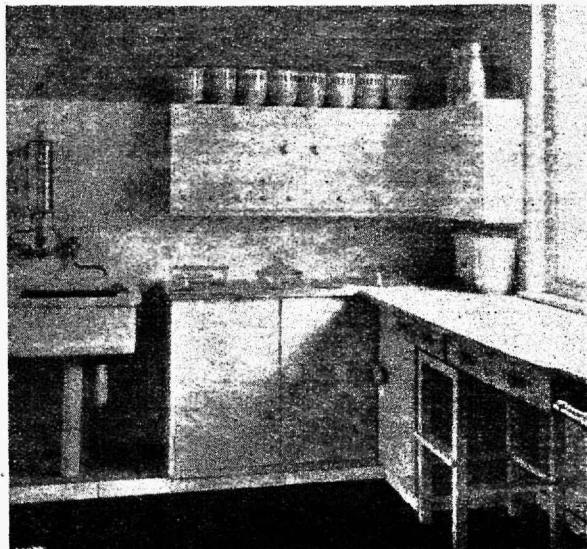
Laua juure kuulub tool. See on kõige tarbekohasem keeratav, et ei tarvitseks igakord tõusta, vaid võiks lihtsa pöördega vasemale või paremale ulatuda haardekauguses olevate asjadeni. Peale selle peaks tool olema istme kõrguselt tellitav, nii et iga töötaja oma keha kohaselt samuti kui töö kohaselt võiks istet seada laua suhtes endale parajasse kõrgusse. Sellast tooli näeme joonistusel 4, mis muide esitab meile eeskujuliku köögikapi.

Kahe uudistootega esineb noor kirjanik Olaf Rood: jutustusega „Raeveski Rein“ ja jutukeste koguga „Vahandvabarnad.“ Mis puutub viimati nimetatusse, siis pole see muud kui õige labaste ja kaunis igavate päevakajaliste vestete rida, mille lugemata jätmisega keegi midagi ei kaota. Rohkem tähelepanu väärib pikem jutustus „Raeveski Rein“; nimelt selle poolest, et see on esimene kirjanduslik teos, mis katsub üksikasjaliselt kirjeldada okupatsiooni-aega ja sellega seotud elamusi. Sündmustik areneb maal, taluinimeste seas; mõned tegelased on kirjanikule õige hästi õnnestunud, naistegelased üldiselt paremini kui meestegelased. Kuna naistegelasi on võetud igapäiste ja loomulikkude inimestena, kiputakse meespeategelasi natuke naiivselt idealiseerima, nähakse neis mingisuguseid kangelasi, ilma et nad seda just oleksid. Jutulkäigu vahele on sageli pikki ja igavaid arutusi ja kui vi seletusi paigutatud, mis lugemist raskendavad. Kõigest hoolimata võiks raamatut soovitada, — enam ehk noorsoole, kel okupatsiooni-ajast üsna ebaselge kujutus. Nagu raamatu lõpust näha, on

See köögikapp on rajatud kolmele põhimõttele: esiteks tema kaudu peab teostuma nõue, et midagi köögis, ei üksiktööriist ega tagavara anum, tohi jätta lagedale, kõik tuleb tolmukindlalt peita kappi; teiseks see kapp näeb ette temasse paigutatavate asjade liigituse, mille varal teostub kerge ja ülevaatlik korra pidamine; kolmandaks kapp on üksikuist osadest kokku seatav, nagu näeme pildilt, — nii on võimalik teda osakaupa omale soetada, mis mõnele mitmeti tähtis, ja samuti saame teda osade kaupa ruumi kohaselt kööki paigutada, mis tähtis kolimistel. Need paistavad igatahes olevat paremused, mis säärase üksikosadest koosneva kapi teevad praktilisemaks ühest suurest universaal-kapist. Juhitagu siin veel tähelepanu sellele, et see kapp ulatub põrandani, nii et kapi alla ei saa koguneda raskesti sealt väljapühitavat mustust. — Lisaks toome veel ühe pildi (joon. 5) ühest kööginurgast sisseehitatud lauaga ja kapi, kus väärrib tähelepanu see, et siin keedule valmistamise koht (laud) ja ainete hoiukoht (seinakapp) on asetatud lähimasse lähedusse, mis samuti kõrvaldab kõik liigsed jooksmised, s. o. aitab teostada nõuet säärase olukorra loomise kohta, kus tööjõudu võimalikult kokku hoitakse.

Oleme katsunud lühikese artikli raamis ja mõningate näidete varal selgitada ratsionaalse köögrakenduse mõistet ja tähtsust. See ala on aga liiga laialdane, kui et ajakirja raamides saaks seda käsitada vähegi üksikasjalisemalt. Nii peab kõrvale jääma igasugu köögiriistade,

masinate ja tööriistade huvitav ala, mis iga päevaga uute nõuete kohaselt täiendatakse uute praktiliste leiutistega. Kui käesoleva kirjutisega on saadud mõtlema panna intelligente perenaisi selle kohta, et perenaise töö köögis tänapäev enam ei ole või ei pruugi olla nii tap-

Kööginurk sisseehitatud laua ja kapiaga.

pev ja vaevarikas ja aegakulutatav, kui varem, vaid et otstarbekohase korralduse, sisseseade ja varustuse abil see muutub igati ratsionaalsemaks, tööjõudu ja aega kokkuhoidvaks, siis on saavutatud küllaldane põhjendus ta ilmutamisele.

Hanno Kompus.

see alles esimene osa pikemast, võib olla mitmejaolisest teosest.

Seni ilmunud proosatöödest ei saa vaikides mööduda Fr. Tuglase reisikirjeldusest „Teekond Põhja-Afrika I.“ Raamat on ilmunud soliidses väliskujus, hulga heade piltidega ja pakub käsiteldavast aimest üksikasjalise ning ülevaatliku kirjelduse. Tuglase liiga üleskrüvitud stiil tundub paiguti väsitavana; meie ajal nagu ei sobiks enam sellane ülilkeerukas ja peenutsev väljendusviis.

Aja-vaimu kainenemise ja lihtsustumise arvele tuleb vist kirjutada uudistoodete vähesus luuletistekogude alal. Neid on seni ilmunud kõigest kaks, mõlemad naisluuletajailt, kellest teine alles algaja.

Noore — vist alles väga noore — algaja, Adrienne Lints'i luuletistekogu „Avalgel“ sisaldab lihtmeelseid, puhtast ja suurtesse ideaalidesse uskuvast südamest tulnud värse ema-armastusest, looduse-ilust ja isamaast. Nii vormilt kui sisult natuke vanamoelised salmid, kõige sobivamad lugemiseks ehk vanemale põlvele ja noortele tütarlastele.

Teine luuletiste kogu: „Rõõm ühest ilusast päevast“ on meie tunnustatuimalt luuletajailt, Marie Underilt. Siin kõneleb elus palju kogenud, palju kannatanud ja tundnud naine, väljendades oma meeolulisi vormiküpsedes, elukülastes värssides. Marie Underi luuletised pole üks kord lugemiseks, neid tahaks ikka jälle kätte võtta, nende juures saab mõtiskleda, meeolutseda, kaasa heliseda. Tahaks loota, et „Rõõm ühest ilusast päevast“ ei puudu ühegi kirjandust hindava naise jõululaualt!

Seda enam, et raamat ka, välimiselt hästi sobib pühadelauale: see on välimiselt värskemaid ja veetlevamaid raamatuid, mis meil seni ilmunud. Kaas tekitab soojalt-suvise meeolu, siseilustused (eesti andekamalt graafikult Viiraldilt, nagu kaaski) on igaüks omaette meisterteos, milliseid küllalt nautida ei jõua.

Hoopis eriliiki ennejõuluste kirjandusliikude uudiste seas esitab tuntud karikaturist Gori vestete ja karikatuuride kogu „Knock-out.“ Gori karikatuure tunneb iga ajalehe-lugeja; publiku enamik on harjunudki karikatuuri —

Südametunnistuse profekt.

Peaaegu kõik riigid kirjutasid alla Kelloggi paktile. Isegi rahvad hakkavad omavahelisi tülitid rahulisel teel lahendama. Kuivõrd see püüdmine otsekohene on, kuivõrd rahuidee praktilise põhjenduse leiab — on veel küsitav, siiski on meie aja suur moolne saavutus — et seadustatud tapmine põhimõtteliselt hukkamõistetav on. Kas siis riik oma sisetmes elus, pealegi veel demokraatline Eesti, võib seaduslike tapmise — surmanuhtluse — harilikku karistusvahendina tarvitada, sellega põhimõtteliselt surmanuhtluse ideed toetada?

Mii mõõraastav, kui see ka on — ei loe meie seadusandlus küllalbasaks isegi surmanuhtluse tarvitamist ajutise hädaabinõuna sõjakohutes, vaid tahetakse võtta surmanuhtlus igapäevase karistusvahendina seadustifiku.

Meie südametunnistus ja õigustunne ei lepi ialgi, et demokraatlikes wabariigis, kefi rahuaega surmatatke inimesi kõige jälgimal kombel, s. o. poornise läbi.

Julm ja ebainimlik on surmanuhtlus ka eraforralistel aegadel, kuid niifugustel kordadel on troostifis, et see julmus on mõõdaminev nähtus. Täiesiti wastuvõtmata on surmanuhtlus demokraatlikus riigis alalise põhimõttena. 11 aastat on mõõdunud sest päewast, kui surmanuhtlus kaotati meil kui harilik karistusvahend.

Uwades meie kriminaal-seadustifiku — leiame 1-sel leheküljel karistusredelil surmanuhtluse. Kas see on 11 aasta „progressi tulemusi?“

25 aastat on mõõdunud sellest momendist, kui Wene seaduseelnõu kaotas surmanuhtluse naistele ning piiras tema tarvitamise ainult meessoost poliitiliste kuritegijatega.

30. skp. tehti Riigikogus ettepanek naiste kohta surmanuhtlust kaotada. See ettepanek kukkus läbi ja seega jäi ka surmanuhtlus naisisifute kohta maksma. Seega laiendas Riigikogu surmanuhtluse tarvitamise. Riisama laiendab kriminaal-seadustif kuritegude arvu, milliseid surmanuhtlusega karistatakse.

Meie kriminaal-seadus näeb ette surmanuhtluse kaheksime (!) mitnereguse kuriteo eest. Kas meie wabariigi seadusandlus tõesti tagurlijem on kui endise Wene oma? Kas ei ole see järelemõtle mata samm?

Kas ei võiks siin kuulda wõtta laiemate hulkade armamist?

Kas ei wõeta arwesse seda, et Taani, Soome, Läti, Helweetsia, Ungari ja Tshhehoslawakkia uutes kriminaal-seadustifiku eelnõudes puudub surmanuhtlus!

Terwes reas riikides on surmanuhtlus juba praegu täiesti kaotatud, nende seas Austria, Norra,

pillkepilti — võtma ajalehe-päevakajana, mis pole muud väärt kui hävimist ühes vana ajalehega. „Knock-out“ on tõenduseks, et pilkepilt võib nautida ka väljaspool ajalehe kärsitut õhkkonda; nii mõnigi pilt ses kogus on väärt jäädvustamist raamatu kaante vahel. Kahjuks pole seda mitte kõik pildid koguteoses; suur osa neist on labased, mõned väheütlevad, leidub ka maotut masside-maitsele vastutulekut. Tüüpides tundub liiga vähe vaheldust, vähe individualiseerimist; naisi näiteks karikereitakse peaaegu eranditult ülilihavuse varal. Sellased lihalasud mõjuksid tabavamalt, kui nende kõrval oleks osatud leida ka teistsuguseid pilkevorme. Kõige huvitavamad tunduvad Gori pättide tüübid ja — koerad. Vested on raamatusse täitsa ilmaaegu paigutatud; need ainult labastavad teost endi meiematsilikult madala tasapinnaga. —

Jäävad vaadelda veel uued tõlked; need oleksid ilmumise järjekorras Hjalmar Nortamo „Raoma jutujavatused“ (tõlkinud J. Mägiste); Aino Kalda „Reigi õpetaja“ (Fr. Tuglase tõlkes) ja Romain Rolland'i „Tolstoi elu“ (tõlkija K. Martinson).

Hj. Nortamo on soome parim naljakirjanik; „Raoma jutujavatused“ annavad Mägiste heas tõlkes kenakese pildi selle kirjaniku võimetest.

Nortamo nali pole teravalt lõikav; pehmelt muheledes jutustab ta oma lemmikute — Hakri liro, Tasala Vilgu ja Aunudila Kalke — tempudest ja koerustükkidest; maheda huumoriga vestab ta lugusid lihtsaist ja igapäistest inimestest. „Raoma jutujavatused“ peaksid meeldima igatühele, kes vahete-vahel midagi lõbust tahab lugeda

Aino Kallas — hiljutine juubilar — viib meid „Reigi õpetajas“ hoopis teise õhkkonda. Vanade kroonikate stiilis jutustab ta Hiiumaale maapakku saadetud äkilise meelega pastori õnnetu naise armumisest Stokholmist tulnud noorde diakonisse, armastajate põgenemisest, tagaajamisest ja kohtulikust surmaga karistamisest. Aino Kaldale omase meisterlikkusega on siin paljastatud keskaegsete inimeste elamused, tundelaad ja ilmavaade. Täitsa küps ja läbikaalutud teos!

Kuulsa prantslase R. Rolland'i „Tolstoi elu“ pole küll romaan, väärrib aga sisuliselt iga kirjandussõbra tähelepanu. Tunneke kõik Tolstoi töid, kui mitte muud, siis suurepärasest „Sõda ja rahu“; järjelikult peaks meid huvitama suure kirjaniku elulugu, eriti praegu, mil alles hiljuti peeti Tolstoi saja-aastase sünnipäeva mälestuspidustusi.

Molli Pili.

Rootsis, Hollandis ja osalt Ameerika osariikides. Misjaoaks peame meie teistest kultuuriliselt taha jääma.

Meie, naisjuristid, protesteerime kõige kategoorilisemalt jurmanuhtluse kui wabariigi alanda-wa, ebainimliku instituudi elluviimise vastu.

Meie kutsume kõiki kodanikke erakondliku kuuluse ning waadete peale waatamata ühinema meie protestiga.

Surmanuhtluse küsimus ei ole erakondade asi,

Gelolew protest, mis juba ilmunud meie ajakirjanduses, saadeti meile awaldamiseks kriminaalseadustiku arutamise puhul Riigikojus.

See on riikliku au ja rahvusliku kultuuri küsimus, see on iga inimese südametunnistuse asi.

Saagu meie protest waba Eesti rahwa südame-tunnistuse protestiks!

Tallinna naisjuristide nimel:

M. Kurfeldt,
wann. adv. abi.
M. Posa-Grünthal,
wann. adv. abi.
M. Schiefstein,
wann. adv. abi.

KROONIKA

Lauljanna pr. M. Lüdig-Sinfel'i 25-a. juubel.

Käesolewal aastal möödub 25 aastat, mil meie tuntud ja lugupeetud lauljanna proua M. Lüdig-Sinfel esines esimest korda awalikult. See oli Pärnu laulupeol etteantud oratooriumis „Loomine“.

Kuna pr. Lüdig-Sinfel kogu oma noorusea kuni Eesti iseseisumiseni weetis Peterburis, esines ta ka peasjalikult Peterburi Eesti seltskonnas, külastades oma lauluga waid mõnikord kodumaad. Juubilari ala on klassiline laul ja oratoorium ning neil aladel on ta meie parimaid lauljaid.

Dua peenelt wäljatöötatud hääle ja kauni etteandmisega on lugupeetud laulja alati wõitnud oma kuulajate südamed. Pr. Lüdig-Sinfel on mitmekordset esinenud Peterburi ja Moskwa konservatooriumides, mõisnikkude kogudes, teinud suuremaid kontsertiringreise Wenemaal ja tegutsenud pikemat aega solistina kuuljas würst Sheremetjew'i simfoonia orkestris.

Ka Berliinis ja Pariisis on tuntud laulja esinenud suure eduga. Eesti on lauljanna olnud mitu aastat lauluõpetajaks Tallinna konservatooriumis.

Üldiselt tunnustatud ja lugupeetud laulja juubeli puhul korraldatakse 3. detsembril Tallinnas, „Estonia“ kontsertsaalis laulude õhtu, millel pr. Lüdig-Sinfel esineb peamiselt klassiliste laulupaladega.

Tahaks loota, et laulja juubeliõhtule saab osaks suur ja soe osawõtt. On ju meil juubelite puhul pea ainus wõimalus näidata oma kunstnikele, et meie ostame wääriliselt hinnata nende suurt ja enmastalgawat tööd meie wäikestes ja kitsastes oludes, mis pakuvad kunstnikule wähe wastutaju nende ilusate hetkete eest, mida nad meile pakuvad oma töötulemusena.

Inglismaa naislinnapaad ja omawalitluse walimised.

Ragu Inglismaalt kuulub, on Linnawolikogud Wrexham'is ja Whitehaven'is ühel häälel oma seniseid naislinnapäid pr. Jones'i ja prl. Helder'i ühels aastaks edasi walinud. Mõlemad on sellekohase nõusoleku andnud. Terwe rida teisi linnu on samuti linna- napea kohale maigi ettepannud.

Üks naiskodanikkude ühing on kõigile poliitilistele parteidele saatnud järgmise resolutsiooni: „Silmaspi-

dades omawalitluse alaliselt kaswawaid ülesandeid ja ühtlasi filmaspidades nende ülesannete tihedat jidet terwishoiu, kodu, kaswatus ja kõigi aladega, mis puudutawad kodust elu, saab alaltjalt kaswawal määralt tarwilikult, et omawalitlustes töötaksid naised koos meestega. Sellepärast juhime kõigi poliitiliste parteide tähelepanu asjaolule, et nad eelseiswatel walimistel kõigest arwestaks naiskandidatuuridega.“

Hoolekandeküsimused Rahwasteliidus.

Rahwasteliidu 5. komisjoni ettepanekul arutati 9. Rahwasteliidu istangul esijoones hoolekandeküsimusi, eriti laste hoolekande alalt. Suurt tähelepanu pöörati kino kaswatuslisele mõjule. Tehti ettepanek, et Roomas asutatavas rahwuswahelises kinoasjanduse instituudis wähemalt üks naine peab koha saama, ja awaldati lootust, et see põhjendatud nõudmine täidetud saab. Pääle selle oli arutusel alacaliste kohtute küsimus. Edasi on arutusel wallaslaste küsimus, hoolekande pimedate ja nõrgamõistusteliste laste eest, perekondade toetamine ja alkoholi hädasõst.

Naistega kauplemise küsimuse kohta oli põhjalik aruame 28 maa kohta. Wõeti vastu otsus, et tuleb järjekindlamalt tegutseda awalikkude lõbumajade kaotamise hääks, milles seisab alus naistega kauplemises.

Lõpuks hoowitati kõigile riikidele asuda naispolitsei loomisele. Mrs. Mac Donnell kõneles naispolitsei üle Lõuna-Austraalias, kes töötawad erariides ja tegutsewad peamiselt hoolekande alal. Ka teised maad, eriti Saksimaa, rõhutawad naispolitsei kasulikkust ja wajadust kogemuste waral.

Jälle pikem kirjutus Eesti naiste üle.

Rahwuswahelise Naistliidu sõnumleht, mis trükitakse kolmes keeles (inglise, saksa, prantsuse) ja mis laiali läheb üle terve maailma, on tänawusel aastal eriti suurt tähelepanu pühendanud Eesti, nagu meie üldiseltki tunnustama peame, et Rahwuswahelise Naistliidu huwi ja poolehoid wäikesele Eesti, eriti eesti naistele, on rõõmustawalt südamlit. Alles paari kuu eest ilmus samas sõnumilehes pikem kirjutus Aino Kallas'e julest eesti naise üle, millest siinkohal teatati-

me. Nüüd kirjutab novembriluu numbris preili van Eeghen pikemalt oma reisiilmustest Gestic.

Selle kirjutuse järele peame inestama, kui põhjalikult preili van Eeghen ühe nädala jooksul suutis tutvuneda meie tööga ja kui asjalikult ta on jüvenenud meie oludesse. Välja arvatud paar väiteid, mitte olulist ekstitust, annab ta täieliku pildi meie naisliidust, Tartu naisseletistidest ja nende tööst, kodukaitse ühingust, akadeemiliste naiste ühingust, Kristliku noorte naiste ühingust, Tallinna „Kodukaitsetööst“. Ta kirjeldab ka Kehtna kooli, mis talle eriti häa mulje jätnud, samuti toob ühtlasjalisi kirjeldusi meie riinallas- te ja lastekodudest, mäletades ühegi nende juhte ja ühtlasjalisi muljeid, mis ta neist saanud. Ka meie Raadi muuseumi kirjeldab ta lühidalt.

Ta lõpetab oma kirjutust järgmiselt:

Ma kirjutasin heameelega veel pikemalt sellest huvitavast, hoogsa jotsiaalses arenemises seisvast maast ja tema anderikkast rahvast, kuid mul puudub selleks ruum ja ma lõpetan sellepärast oma kirjutuse kõige otsekohesema imetus- ja austusavaldusega sellele tööle, mis Gesti naised, nii Naisorganisatsioonide Liit kui ka teised naiskoondused, Gesti iseseisvuse algpäevadest alates forda on saatuud.

Riit, mille üleschitamisel naised on avaldanud nii palju julgust ja andekust, peab saannuma õnnelikule tulewikule.

Rüsimused ja kostmised.

Wastus küsimusele nr. 1 Nr. 10.

Kui rooste veel pole väga wana, siis aitab, kui lastate forgi õlisse ja hõõrute sellega roostetanud kohta. Rooste kaob. Ka petroleum wõtab rooste ära. Roostetanud kofti niisutatakse petroleumiga ja hõõrutakse siis kuuma kiviõle tuhaga. Teine väga hea abinõu on waha. Ohuse riidetükki sisse pannakse waha ja hõõrutakse soojendatud raud tublisti sellega, kuni rauale tekib waha kord. Siis kastetakse pehme willane lapp pulweriseeritud keedusoola sisse ja hõõrutakse sellega waha kord waha. Ühes wahaga kaob rooste.

Rüimme jõulueelset küsimust igaihele järelemõtlemiseks.

1. Kas oled ja kunagi mõelnud, et on inimesi, kes on palju waejemad kui sina, kellel ühegi jõuluis keegi midagi ei kingi?

2. Kas sa tead, kui awameelselt lapsed usuvad lubadusi, kas ja ka tead, kui tibe ja walus on neil pettumine?

3. Oled sa tähele pannud, kui suure kingituse sa iseenele teed iga rõõmuga, mille sa walmistad teistele?

4. Mis on sulle armsam: wäike kink, mis tuleb annetaja südamest ehk aga juur, mõtlematu, mis kõneleb ainult annetaja rahakotist?

5. Kas oled ja kunagi mõelnud, et ka kinkimises

Wastus küsimusele nr. 2 Nr. 10.

Kui walgele siidipluusile kärkse plekid on sattunud, siis on parem terwet pluuft pesta, plekkide wäljawõtmise wõib kergesti äparduda. Walget siidriiet on kõige parem järgmiselt pesta: wõetakse 250 grammi harilikku ja 70 grammi Benedigu seepi, kaabitakse peeneks. Sinna hulka segatakse 1 grammi pulweriseeritud wiinakivi. See segu hõõrutakse päris wähele meega taignaks ja siis wormitakse ja kuitatakse seebiks. Siid leotatakse leiges wees, pestakse selle seebiga kuni puhast on ja loputatakse siis puhtas wees. Wiimasesse loputuswette sulatakse wähe puhast suhkurt. Selles lastakse siid wähe liguneda. Triigitakse niiskelt.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Esimene lastehoolekande päew. Väljaandja Üleriitline Lastehoolekande Keskforraldus. Tallinn, 1928. 68 lhf.

Tarwikit raamat igale, kes huwitatud meie lastehoolekandest. Raamat sisaldab 4. detf. 1927. a. ärapeetud lastehoolekande päewa materjalid.

Üldõpetus Rakwere õpetajate seminaris harjutuskoolis. Koftu seadnud J. Parinbak, M. Brandt ja Th. Brandt. Gesti õpetajate liidu kirjastus Tallinnas, 1928. Raamat on 242 lhf. juur, hind 2 kr. 50 senti. Wõõdapääsematult tarwikit ja huwitaw käiraamat, mida wõib sooja südamega soowitada igale algkooli õpetajale nii maal kui linnas.

Luuletused. Wirwe Kännang. Tallinna Gesti Kirjastusühisus. 1928. 48 lhf.

Kowalget. A. drienne Lintsi luuletusfogu. 56 lhf. Luuletusi käsitatakse meie ajakirja kirjanduslikus westes.

Miks olen karste? G. Laja. Gesti Karstusliidu kirjastus 1928. 87 lhf. Hind 40 senti.

Lastehoid esimesil eluaastail. Dr. Olga Madisson. Gesti Akadeemilise Naiste ühingu toimetused. Nr. 1. Tartus, 1928. 128 lhf. Raamatut käsitatakse ajakirja tekstis, järgmises numbris.

mõõdukas peab olema, et juur kingitus wõib olla hawaw?

6. Oled ja ise kunagi tunnud, et sul rikuti rõõm kingituse üle, temaga kaasaikäiwa õpetliku seletusega?

7. Kas sa tead, et väga ülewoolaw ja rõhutatud tänu igakord mitte kõige otsekohesem ei tarwikse olla?

8. Kas sa tead, et liig suur pidustamine, iseäranis aga praastimine pühade rõõmu ei jüwendata?

9. Oled sa mõelnud selle üle, et paljud pidid töötama jaks, et sina pühi pidada wõid?

10. Miks pühitsewad inimesed ainult jõulupühi ja muidu koosneb terwe aasta hallidest argipäevadest, milledes jageli wihkamine ja waen?

Õitsewatest sibullilledest.

Ragu warjud mööduwad hallid sügisesed päewad. Kurwameelselt seisawad lagedad puud ja pööjad talwe ootel. Lilled on wäljas ammugi närtsinud. Talwe poole ka toakilled muutuwad kahwatumaks, ka neilt nopime kollaseid lehti, ka nemad wajawad talwerahu, mille järele nad kewadel uuesti lopsakalt kaswama ja õitsema hakkawad.

Mida hallimaks muutub ümbrus, seda tugewamaks kaswab ilu ihkawa naise hinges igatsus õitsewate wärwiküllaste lillede järele. Linnades võib lilleäride waateakendel alati toredaid lilli näha, mis möödaminejate pilkusi köidawad. Kuid ainult wähele on nad kätte saadawad. Tahes-tahmata kerfibi küsimus — Kas ei saaks ka ise jarnaseid lilli kaswatada.

Waateakendel wäljapandud lillede hulgas on küll palju nõudlikuid, mis lepitwad ainult kaswumajade elamistingimustega. Kuid ka wähenõudlikkude hulgas leidub palju ilusaid, wärwirikkaid lõhnawaid lilli, millede kaswatamine on täiesti võimalik nende abinõudega, mis igatihele kätte saadawad. Muude hulgas kuuluwad siia ka kõigile tuntud sibullilled — liljad, hüatsindid, närtisid, tatjetid, scillad, lumekellukesed, krookus j.t. Nende lillede kaswatamine ei nõua suurt kulu ega waewa, waid ainult oskust.

Kahtlemata on lugejate hulgast üks või teine juba waremgi nende kaswatamisega katset teinud. Sagedasti äparduwad jarnased katset selle tõttu, et sibulad asetatakse pottidega sooja kohta enne meel, kui sibul on korralikult juurt arenanud. Tagajärjeks on kiburad öied, mis sagedasti lahtilõõmata maha warisewad. Kui tahame kewadepoole talwel õitsewaid sibullille saada, peame neid nowembri lõpul, või hiljemalt detsembri algul kaswama panema.

Sibullilled kaswatamist kodus võib järgmiselt toimida: Lille-sibulad muretsetakse aegsasti häädest aiaridest või seemnekauplustest. Potid olgu parajase suurusega. Enamasti wõetakse kelmised lillepotid, milledeesse asetatakse üks suurem (liljad, hüatsindid) või mitu wähemat sibulat. Hüatsintide jaoks on ka olemas erilised klaasid, ning hüatsintidibulaid saab õitsele ajada ilma neid mullasse paigutamata. Harilikult siiski eelistatakse pottides kaswatamist. Muld olgu kerge ja rammus. Kõige kohasem on hästi kõdunenud komposti või sõnnikulawa muld, mille

hulka segatakse wähe liiwa. Sibulalillile on kahjulik, kui muld sisalwab kõdunemata taimeosi ehk sõnnikut. Mõned aednikud soowitawad üsna alla potti panna hästi kõdunenud peent sõnnikut, millega sibula juured kokku puutuwad alles siis, kui nad on juba tugewaks arenenud, ning lill hakkab õitsema. Sibulad pannakse mulla sisse nii, et ladwad on kas täiesti mullaga taja, või 1—2 sm. wõrra mullaga kaetud, mille juures wähemad sibulad kaetakse õhemalt, juuremaid paksemalt. Potid kaewatakse wäljas mulla sisse mõnel warjulisel kohal, kust igal ajal on võimalik neid kätte saada. Pealt kaetakse nad lehtedega ja muu prahiaga külma wastu kaitseks. Maa sisse võib potte jätta juuremate külmade tulekuni. Selle asemel, et potid mulla sisse kaewata, võib neid ka kuiva wilu keldri põrandale või ka mõne muu kütmata pimedasse ruumi paigutada. Mulda pottides peab alati niiske hoidma, kuid muld ei tohi ka liigniiskuse all kannatada, mille tagajärjel ta hapuks läheks. Pimedasse wilusse kohta jääwad potid nii kauaks, kuni sibulad on hästi juurdunud. Siis võib neid kord-korralt soojemasse ruumi üle wiia. Poolsoojas ruumis hoitagu potid kuni juureotsjad alt poti august hakkawad wäljakaswama. Siis alles võib neid sooja tупpa wiia ning aknalauale asetada. Sealjuures kannab esialgu iga sibul paberist torukese, mis juhib ladwa kõrge arlt paisnwa walguise poole ning sunnib õiewart pikemaks kaswama. Kui hüatsindisibulaid tahetakse õitsele ajada klaatides, peab neid enne mõni aeg hoidma keldri põrandal maas, kuni nad hakkawad juuri wälja ajama. Siis alles asetatakse nad weega täidetud klaasile, kuid nii, et sibula põhi mitte wee sisse ei ulataks, mille tagajärjel ta võib mädanema hakata. Kuni sibul juuri kaswatab, peab klaasi hoidma wilumas ja pimedamas kohas, ning alles siis, kui klaas on juurtega täiskaswanud, võib paigutada teda sooja ruumi walguise kätte. Wett klaasi tuleb aeg-ajalt uuendada. Sibullilled kaswatades ei makjaks kunagi kõiki potte korraga tупpa tuua, waid parent on seda järk-järgult teha, et saaks pikemat aega wärskelt puhkewatest õitest rõõmu tunda. Õitsewaid lilli on parem hoida wilumas ruumis, millega õitsemisaega saab tunduwalt pikendada.

H. Brauer.

Gündsad jõulufingid — padjad ja polstrid.

Need on dekoratiivsed ja mugavad esemed, mil- ledele leidub koht igas kodus — nii puupingil kui ka elegantisel diivanil.

Midagi soojendavat, paitavat, meelitavat on neis vahulistes udusulg-täidistega pehmeis polstreis, millel mõnus puhata ja unustada tõeliku elu nur- gelsused ning igapäevase töö askelbuse väsimuse.

Ei usu, et moodne w a a d e, mis pooldab kal- fi kõwa metallmööblit klaas-platedega, on õnnelik. Wõi sallib ta siiski andeksandwa naeratu- sega neid soendavaid pehmeid esemeid kui inimjoo wäikest wallatust.

*

waid e n a m p a d j a w ö r m i j a ü l d p i n d r i i - d e, mis mitmewärwiline, tihti mitmesugustest pael- test ja restidest kokku seatud.

Usun, et igal naisel ja igas kodus leidub selleks materjali: kas siidikleidi ülejäänud tükkide hulgaft eht mõne kantud ülikonna kulumata osadest saab leidlit käsi armsateks kingitusteks, wähese kulu ja waewaga midagi sarnast kombineerida

Bildil nr. 1 esimene suur polster. Rahest rii- dest. Kirju ja ühewärwiline. Et polster suuremõi- tu, siis tepitud õmblusjoontega kolmeks jagatud — peale täitmist; selleks, et süled kokku ei jookseks ja

Nr. 1 pilt. Rõugu moodsaid patju mitmesuguses vormis.

W. Johanson.

Padjad polstrid omawad ikka ja ikka jälle uusi worme ja kujusid, selle juures e s t j o o n e s w ö i - m a l i k u l t p e h m e i d j a ö r n u. Kõwa eht kõwa täidisega padi ei ole wastuõetaw, isegi põrandal jalapadjana mitte. Wäljaarwatud padi põrandal is- tumiseks, mille täidiseks wõiks merehein eht jõhwiid olla. Muidu on mõeldaw ainult sulg, ja kui tahetakse odawat täidist, siis kapof, taimewill. Wiimast tuleb korralikult lahti näppida, et ta tumbuline ei tunduks padjas. Padja valmistamisel olgu ta mis kujuline tahes, tuleb alumine padjariie, eht wooder, teistest w a h a t a t u d sulgkindlast riidest pealisriide juuruses õmmelda, et patja tarwitades sülepuru ei lendaks ja prügistaks wiimasega kokkupurtumisel mööbleid ja ülikondi, — mis äärmiselt pahandaw.

Bildidel nr. 1 ja 2 padjad — polstrid on mit- mesuguses algupärase wormis. Sest praegune mood ei sea efitohale, mitte padja „ilutikanduse“,

seeläbi wõib padi õhem olla, mis kõlbab ka wahel pikutades soojendawaks sulgkatteks tarwitada. Te- pitud õmblusjooni wõib wärwiline nõbriga jälgida ja õmbluse lõpule heegeldatud motiiv asetada, eht ka lõngadest tehtud tupsukene.

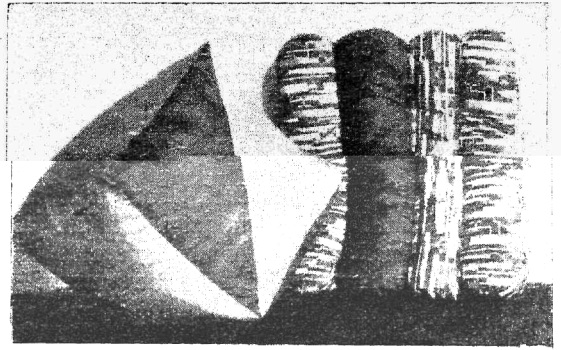
Allpol järgmine ümargune „puff“ on jooneli- sest seeliku riidest. Krook otjad ilustatud wastawatest wärwliõngadest tehtud suurte piklikude tuttidega. Järgmine tawaline tikandusega padi. Raks kestmist „puffi“ mitmest riidest kokku seatud. Esimene lilla ja must, ühendatud wäikse ilutikandusega ja otstes suured samawärwiline paeltest kõidetud paelused. Teine, wäiksem — paeltest, kuna krookotstes lehemo- tiiwiline aplikatsioon, lõpetatud samuti suurte tutti- dega.

See, maas, lame ümmargune kõwa istepadi — „smirna“ tehnikas pealis. Sohwat: brokaatriidest

rull ja teine kantnurgeline. Iga külg isefuguse juhuslike väike aplikatjion-tikandusega kaunistatud.

Nr. 2 pildil lihtsalt kokku seatud dekoratiivsest riide tükkidest, wormides, mis pildil näha. Nende valmistamisel tulewad enne lõiked paberist välja lõigata ja selle järele riie. Tõepoolest ei ole tohi külje tükk mitte unustada — mis padjale sügavamale läbimõõdu annavad ümmargusi sarnused moodustades.

Ebba Saral.

Nr. 2 pilt. Padjad ja polstrid.

Jõulutoidud.

Pea igal rahval on omad jõulutoidud ja oma komme jõulupühi pühitseda. Näituseks inglanna valmistab isäralise hoolega jõulupudingut, mille süste keetmise ajal sõrmuse peidab. See, kes pudingit süües sõrmuse leiab, saab samal aastal mehele. Inglastel ei ole kuuske, vaid nad kaunistavad kodu tammeokstega. Soome perenaine valmistab jõuluks „Lipenkala“ (libekala), mida paar nädalat enne pühi lehelises leotatakse. Soomlased ilustavad omi tube kuuseokstest punutud wanikutega, mis kirju paberite, kähvide ja küünaldegaga ilustatakse. Traditsiooniline on neil jõögilaual puust punaseks värvitud kolmeharuline küünaljalg. Meie jõulutoidud on vorst, seakints ja sült. Need oleks peatoidud ja neile järgneks pirukad ja piparkoogid. Meie jõulutoidud on kõik rasvased lihatoidud, mis raskesti seeditavad. Ja et liigjõõmine on pühadel harilik nähtus, siis peab hea perenaine selle eest hoolitsema, et pühade toit vahelduiv on. Raskesti seeditavad rasvased lihatoidud peavad fergesti seeditavate toitudega vahelduma. Kui meie näiteks lihatoitude kõrvale rohkesti mitmesuguseid marju, puuvilju ja salateid tarvitame ning magusaid toite kas kuuatatakse või värskest puuviljast valmistame, aitame seedimisele hästi kaasa.

Meil valmistatakse kahte seltsi jõuluvorsti. Tanguvorst ilma vereta ja tanguvorst verega. Tarvitatakse kas odra- või tatratangut, looma või sea joolikaid ja samuti looma või sea verd.

Tanguvorst.

3 n. tangu, 3—4 toopi mett, 2 n. pekki 1½ sibulaid, ½ tl. pipart, 2 tl. würtsi, 1 spl. kõõmneid, soola 1 spl., majoraani (soovi korral).

Tangud pestakse ja pannakse kuuma vette keema 20—30 minutiks. Kallatakse jahutama. Lihatakse peenendatud maitseained ja peenendatud pekk ning et puder liiga pakas ei saaks, valatakse külma wetti juure. Nii saadakse paras pakas puder. Segatakse hästi läbi, täidetakse trehtri abil poolpehmelt fooltesse neid 1½—2 sõrme pikkuselt mõlemast otsast tühjaks jättes. Vorstid pannakse keema keema wee süsse ja kui wesi

muesti keema tõuseb, on vorstid valmis. Vorstid küpsetatakse ahjus pruuniks, pekki peale lõigates.

Merivorst.

Selle valmistamisel on samasugune kui tanguvorstil, ainult selle wahega, et pekki tuleb ¼ naela enam panna ja wee asemel wesi tarwitada.

Vorstid jõõdatkse pruunistatud või keedetud kartulitega ning salatiks tarvitatakse kas paluka salatit või kuremarja ja porgandi salatit.

Kuremarja ja porgandi salat.

1 toop kuremarju, 2 n. porgandeid, 1½ n. suhkurt. Porgandid kooritakse, lõigatakse tükkideks ja keedetakse pehmeks ning hõõrutakse läbi sõela. Kuremarjad keedetakse wahese wee ja suhkruga keediseks ja porgandid lihatakse juure. Keedetakse weel seni kui keedis ühetasaseks läheb.

Jõulu-küpsistest oleks nimetada piparkoogid. Siin toome kahe odawat seltsi piparkooge. Üks munaga ja teine ilma munata taigast.

Piparkoogid 1.

2 muna, ¾ n. suhkurt, ¾ n. siirupit, ¼ kl. wärsket koort või piima, 1 tl. kardemoni, 1 tl. kaneeli, 1 tl. nelke, 1 tl. pomerantsi koort, ¼ kr. sulatatud wõid, 1 tl. soodat ja 2½ naela sõredat jahu.

Munad ja suhkur hõõrutakse wahule, siirup, peenestõugatud maitseained, sulatatud wõi ja jahuga jегatud sooda lihatakse juure. Taigen pannakse seisema järgmise päewani. Taigen rullitakse, wõetakse wormidega wäikesed koogid, küpsetatakse parajas ahjus. Saab umbes 2½—2¾ naela küpsiseid.

Piparkoogid 2.

3 n. siirupit, ¼ n. wõid, 1 tl. potaschi, 1 tl. kardemoni, 1 tl. kaneeli, 1 tl. nelke, 3 n. sõredat jahu. Potaschi leotatakse ½ klaasi soojas wees. Siirup lastakse keema minna ja keemise aeg lihatakse wõi ja maitseained. Siirup wõetakse tulelt ja jahu lihatakse wahahaamal juure taigat hästi pekstes. Wiimaks

lijatatakse potasch ja taigat segatakse veel 10—15 min. Taigen peab seisma järgmise päevani. Võetakse wormiga väikesed koogid.

Piparmündi koogid.

1 kl. piima, 2 kl. suhkur, 2 tl. põdrasarmesoola, 15 tilka piparmündi õli, 2½ n. jahu. Suhkur sulatatakse soojas piimas. Jahud, jahudega segatud põdrasarmesool ja piparmündi õli, lijatatakse juure. Tai-

gen on pehmewõitu. Weeretatakse väikesed kuulid, küpsetatakse parajas ahjus. Koogid on valged.

Šokolaadi küpsised.

1 n. võid, 1 n. suhkur, 2 muna, 6 tl. kakao jahu, 2 tl. vanilje suhkur, 1¾ n. jahu.

Võid hõõrutakse vahule, samuti munad ja suhkur. Kakaojahu, vanilje, suhkur ja jahu segatakse juure. Taigen rullitakse. Võetakse pikerguse wormiga koogid, määratakse munaga ja peale pannakse peenendatud mandlid ja suhkur. Küpsetatakse parajas ahjus.

Laste piduülikond — rahvariiet.

Mis sobiks ilusamaks ja armsamaks pidu ehk pühapäevariideks ja teeks head meelt lastele, kui „rahvariiet“ oma säravate värvidega ja eriti kauniste peakatetega.

Bild nr. 1. Väike „Toots“ tundis oma mehe väärtust alles õieti siis, kui whked helekollased seemisnahkkesed (wõib wõtta pesusametit ehk ahwinahka) püksid kirjude säärepaelttega jalga sai. Veel me-

helikum ja kena on lihtne mahakäänatud kaelusega valge särk, kinnitatud preefiga. Võõl kitsas punase kirjaline wõb. Mehe „siiludega kampson“ lambapruunist kergest labasest willasest riidest, helehallil woodril, lamedate wafinööpidega ja punase nõbrkaunistustega moodustab ülikena täiusse. Peas 6-jaoline mustast ja punasest willasest riidest murumüts.

Tütarlapse ülikond nr. 2. Zooneline

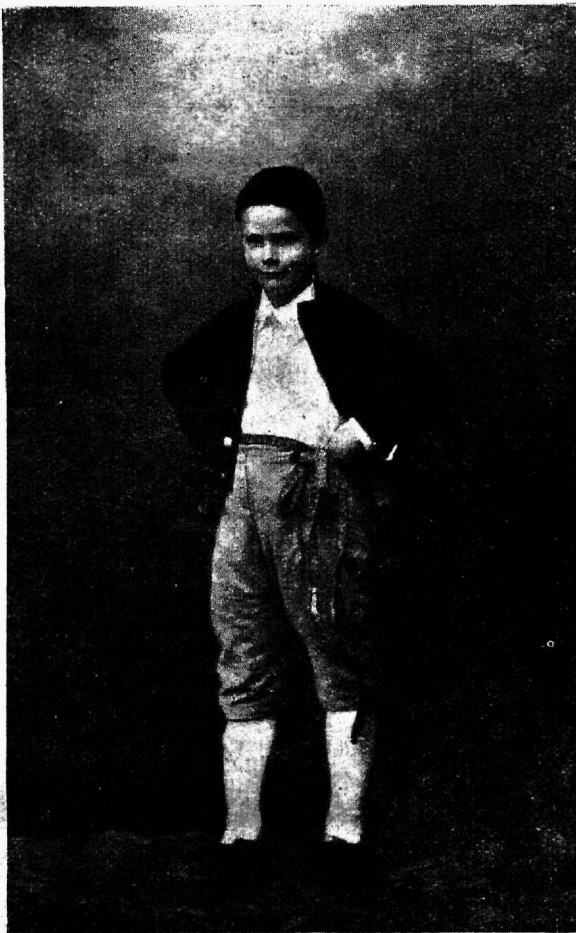

Bild nr. 1. Poisi ülikond — rolwarne seemisnahast pükste ja murumütsiga.

Bild nr. 2. Tütarlapse ülikond Pärnu-Jaagupi „moorimütsiga“.

jeelisk läredates wärwides punasel pinnal. Bluus walge laia ümarguse mahakäänatud kaelusaga, ilustatud punaste ilupistetega ja kitsa pitsiga. Eest kinni wäikeste sõlega. Piht on eriti stiilne, lambapruunist willasest riidest, punase nõbr-kainistusega ees ja mõlemal pool puusadel piha kohal „kalifeedel“. Kaelarätt punane, fuur sifirättist kolmnurk, eest riste piha alla, keskiks ja selja peale pihtu peale kolmnurgana asetatud. Põll walgest wool-riidest ilupistetega ja

pitsidega. Peas „moorimüts“, harjaga on õhukeste pa-pi peale, wastawate lõigete järele helepunasest suurel-liselisest ühewärwilisest pikeest, eht siidi-riidest wal-mistatud. Wolditud 4 m. lai punane siidi pael har-jaks, mille pikalt ripnewad otsad selja peale lange-wad. Ülikonda kandis erilise uhkusega ja iseteadmu-jega wäike R a d r i, nagu pildil näha.

Lähem seletus ja lõiked jaadawal toimetusest — hind esimesel fr. 1.50, teisel fr. 2.— *Ebba Sarol.*

Juuksed ja nende rawimine.

Juukste wälja langemine, paljaspea.

Juuksed kasvawad, elawad kestmise eluea, 5 aastat ja langewad wälja, kuna uued neid asetawad. Nii testab see, kuni eluwajani. Lapse juuks kasvab kiirelt; ta kaotab neid ka wähe. Täiskaswanul kasvab juuks pikalbaselt, langeb rutem wälja ja läheb lühemaks. Kuid kumagi ei kaota keegi wanaduse põhjusel kõik oma juuksed, selles on muud haiguslikud nähtused süüdi. Nastaajad mõjuwad ka juukste kasvule, juwel kasvab juuks kiiremini, kui talwel. Iga päew langeb lapsel umbes 90, wanadel umbes 120 juust wälja. Keskmises elueas kõigub ta 13—200 wahel. Harilikult on paljud üldhaigused wäljalangemise põhjuseks, samuti ka kohalikud juukste pinnal. Juukste kasvutks aitab palju kaasa *M r s e e n*, mida tõendawad prof. Gauthier uurimised. On kaua ostitud rohtusid, mis mõjaks juukse kasvule. Prof. Laszar, Berliinist tuli *p i l o c a r p i i n i* tarwitamise peale, mis tõesti ärritab näärmete tegewust ja kiirendab juukse rakkude lagunemist, sellega ka nende kaswu. Joot, terpentiin, äädikahape j. t. kutsuwad tarwitamisel punetuse esile, nad on mõnel juhul ka julitud, kuid mitte otsekohesed kasvutekitajad. Mehaanilised meetodid, nagu juukse otjade lõikamine, põletamine j. m. ei ärrita juukseid kasvule, ainult õige pinnapealsete juukste juures võib edu märgata ja seda ka ainult juure ligidalt. Ameerika arst *Elliott* hakkas *m a s s a a s h i* juukste pinnal tarwitama, elustades sellega kohalisk wereringwoolu ja parandades nende toitmist. Harilikult massaaži teeb igalüks endale juba harjamine ja juugemiseega. Prof. Brocq soovitab juukstele järgmist massaaži:

1) *M o b i l i s a t s i o o n*: kusjuures litjutakse sõrmeotsad wastu peanaha pinda, tõmmates teda ette, taha ja külgedele.

2) *P i g i s t u s w ö i m u l j u m i n e* (expression), kusjuures peanahk wõetakse kafe sõrme wabele, tahtes sellega nagu näärmete sifu wälja pigistada.

3) *S õ õ r u m i n e* (friction) sõrme-otstega. Sarnane hõõrumine läheb paralleelselt, ikka ühes ja samas sähis ja kaunis pealiskaudselt, — kui tahetaks rahustada. Kui aga peanaha tundelikkust tarwis on ärritada, siis tuleb hõõruda igas sähis, õige ruttu ja kainis jlgawalt.

Sarnane talitus kiirendab wereringwoolu, parandab kohalisk toitmist ja ärritab jeege kasvule juukseid.

2) *C l e a n e r* — igal kujul korraldab peanaha toitmist ja tõwendab juukse kasvut. Ta on abinõuks teiste meetodide kõrwal, kuid üksi ei suuda juukste langu seisma panna.

3) *R ö n t g e n i k i r e d* — juures doofides kutsuwad wälja juukste wäljalangemise; wäikestes doofides wõiwad juukse kasvut seel esile kutsuda, kus seda muudu loota polnud. Rahjuts on wähe mõjuwa ja kahjuliku doofst wahel liig wäike selleks, et ta praattiliselt juuremat kasutamist leiaks.

4) *C l a w h ö b e a u r u l a m p* (Kromayeri *Uviol lamp*) — võib teatawatel juhustel juuste kasvut wälja kutsuda. Uued juuksed on natuke tumedamad, kui endised. Siin on ultra-wiolett kiirte mõju nahale tunda. Paljaspeade juures ette tulew juuste kafru tuleb wist põletiku ärritawast mõjust, mis need kiired esile kutsuwad.

Kõiku wõttes kõiki neid meetode, leiame, et ükski neist pole küllalt mõjuw, kuid nad on hea kõrwalabinõu, kui haigusst rawitsetaks, millest juukste wäljalangemine tekkinud.

Juukste wäljalangemine on enamjagu esile kutsuwad liig raswasest juukste pinnast, mida küllalt warakult pole rawitsetud. 20 aastakelt hakkab järjekindel juukste langemine. Pealag, otfaesine, meeletohad, — seel tuleb haigus kõige ennem nähtawale. Juuksed on seel peened, lühikesed ja murduwad, kuni järgi jääb riba, mis ühest kõrwest alates, ümbritseb kufalt ja ulatab teise kõrwani. Mõnel on juba 20—30 a. wahel pea paljas. Naistel ei lähe kumagi juukste wäljalangemine paljaspeani wälja, samuti ka eunukidel, millest prof. *Labourand* järelduse teeb, et see ülestigse seksuaal eluga kähitaks käib. Peale raswase juukstepinna on nende wäljalangemise põhjuseks meel palawikuga külge-hakkawad haigusjed; näit. soetõbi, sarlakid, influentja, roos, kopsupõletik. Juukste wäljalangemine tuleb 2—3 kuud peale haigusst, siis langeb furnud juuks wälja. Lapse juuksel on juurem wastupanuwoime. Naiste pikad juuksed jaamad kõige rohkem kannatada

Dr. A. Warif.

(Särgneb.)

Käsitöö ja riietus

Toimetanud Renate Põlendik

Mõned sõnad pesust.

Ilusad ja kena pesu omada on iga naise iseendest mõistetav vajadus. Et aga lihtsa näputööga ilustatud pesu ainult kalli hinna eest saadaval, on tänapäeva pesu lihtsuse juures väga kerge mitte ainult pesu iseendal õmmelda, vaid teda ka väikeste maitserikaste ilustustega kaunistada. Suur osa tänapäevase pesuilustuste juures omab pilu. Pilu, mis kaunistuse juures astub esile mõnikord kaudiliselt, sümmiteerides joonemotiivide ning ühendatud madalpiistes täpistestega ehk õiefestega.

Teelmises ja käesolevas numbris on näidatud rida kerget ja ilusaid pilujoonistusi, milliseid võib ilustuseks iga suguse pesu jaoks tarvitada. Joonistused ja mõned lõiked mustri- ja lõikelehel.

Nr. 1. Döjärf. Pilu kaunistus motiividega ja tititud õiefestega. Lõige lõikelehel.

Nr. 1-a. Väljatöötatud motiiv.

Nr. 2. Särgi esine piluga ja tikandusega.

Nr. 2-a. Osa nr. 2 mustri- ja väljatöötatuna.

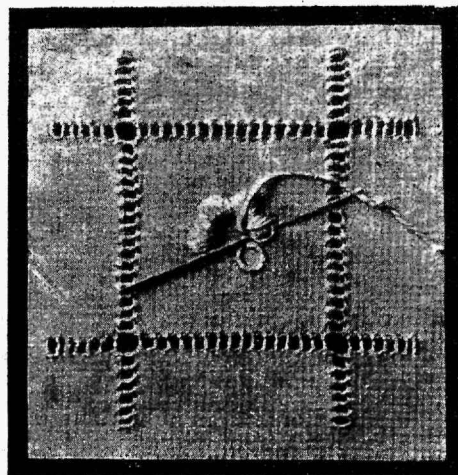
Nr. 3. a, b, c. Pesugarnituur kaunistatud filee pitfiga ja piluga.

Nr. 4. Särgipüks plüšeeritud aluskuuega ning kaunistatud gipüür pitfiga.

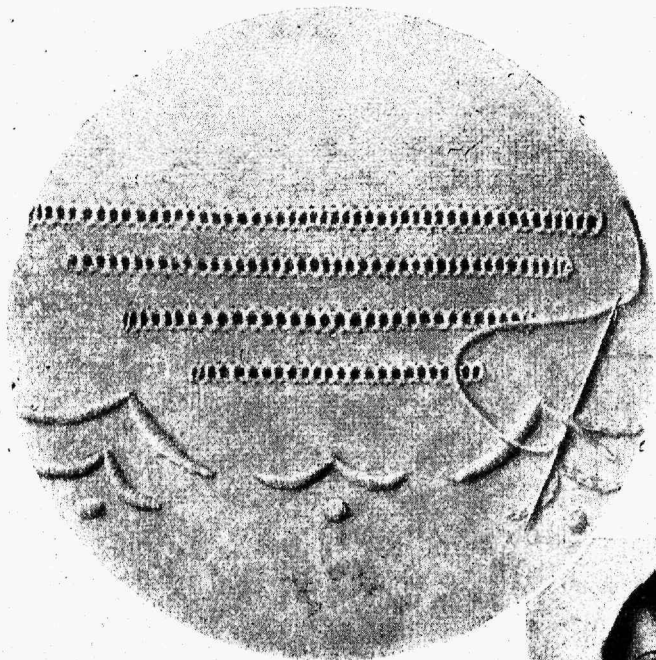
Nr. 5. Särg kaunistatud jämbulise riideäärega ja peene wollidega.

Nr. 1.

1-a.

2-a.

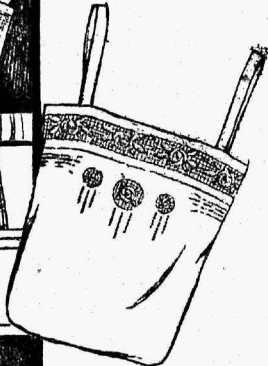

Nr. 2.

3-a

4

3-b

3-c

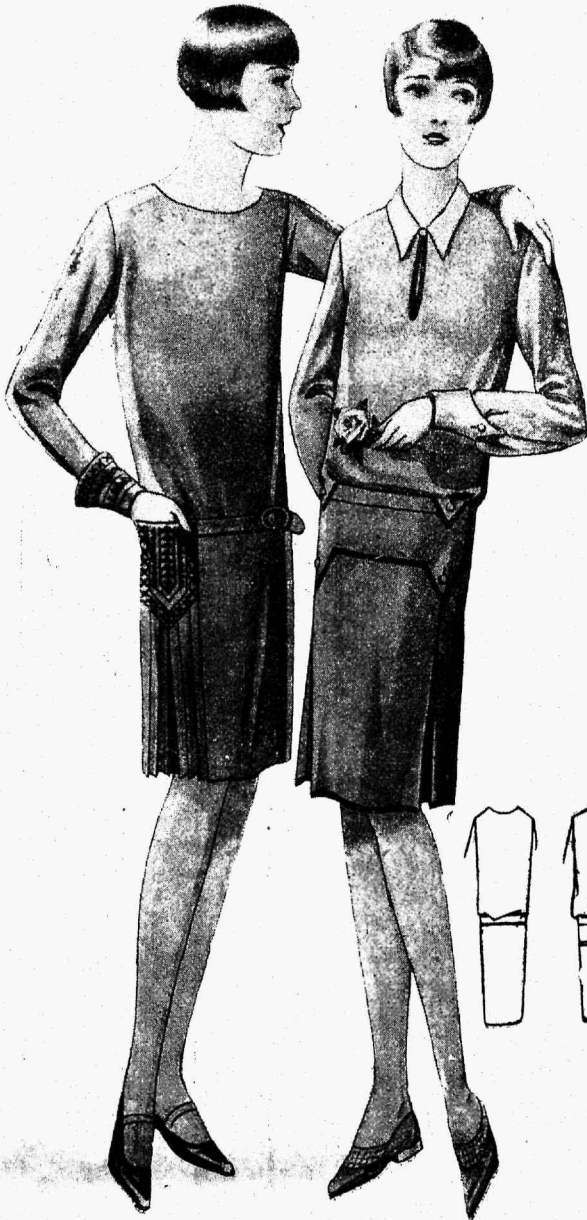
Б

Käsitööd muustrilehel.

Nr. 1. Laudlina. Ömmeldud pleekimata linasele riidele. Zoonistus tuleb ömmelda pärlõngadest C—B kaardi järgi, sest need on ainukesed pesueht lõngad, mis ei karba jooda-vees keetmist ega pleegi. Süblemisets tarvitame sega- eht täitepistet. Märvid muustrilehel märgitud. Nr. 606 tellis-kiivipruun, nr. 509 — roheline, nr. 141 — hallikas sinine,

nr. 12 — tefmine hallikas sinine, nr. 13 — tume hallikas ma märviliste willaste lõngadega. Sinine. Seda lina võib ka willase riide peale ömmelda. Sa-

Nr. 2. Sohvapadi. Aplikeeritud tumesinisel riidel. Riide ääred finnitatakse sammu ning side pistel C—B kaardi järgi pärlõngaga, nagu muustrilehel märvid märgitud. Aplikeerimiseks tarvitatakse samaseid riidetoone, mis muustrilehel märgitud äärefinnituse pärlõngadki on. Sama padja võib ka willasest ja siidi materjalist valmistada.

Nr. 1. 14—16 aastase tütarlapse kleit roosast willasest krepist; kaunistus tikitud roosamärvilise siidiga.

Nr. 2. 14—16 aastase tütarlapse kleit rohelisest hiina krepist. Ääred ömmeldud tumerohelisest paspal paelast.

Nr. 3. 6—8 aastase tütarlapse kleit willasest riidest. Kaunistatud valge eht tirsu siidiga.

Nr. 4. 3—4 aastase tütarlapse kleit helohallist willasest riidest.

Nr. 9-a ja -6. Mõlemad pluusid võib õmmelda igast materjalist ning otstarbeks. Sarnane pluus on alati moodne ja nägus. Võige lõikelehel.

Nr. 10. 8—11 aastase poeglaste madruseülitond tumesinisest riidest. Krae walgest willasest riidest.

Nr. 11. 3—4 a. poeglaste ülitond hele dast pesuriidest.

Nr. 12. 6—8 a. poeglaste talipalit fiinisest willasest riidest. Krae pruunist karusnahast.

Nr. 6. 6—10 aastase tütarlaste kleit, mis õmmeldud sinisest rips pupepelniist. Krae walgest siidist. Võige lõikelehel.

Nr. 7. 2—3 aastase poistele ülitond rootsiiriidest.

Nr. 8. 3—5 aastase poistele ülitond; õmmeldud pesufametist. Kaunistatud walge sametiga ja pärmutter nõõpidega. Võige lõikelehel.

Nr. 5. Tumesinine willane kleit. Superil ja tuuel pahemal küljel wolk kaunistus. Jumper kanditud tumesinise riidega.

Linased ja puuwillased mööbliriided.

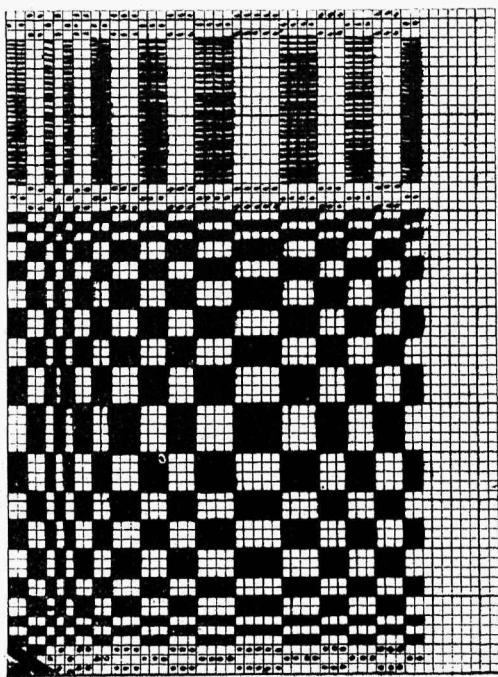
Linased mööbliriided, kui kõige wastupidavamad, on sellega ka kõige väärtuslikumad. Samuti on nad oma solidsuse ja hinna poolest vastuwõetavamad peaaegu igas kodus — oleneb ainult, misjaguise põhinne ehk wärwivalitu riide kirjandises tarwitamine, et ta sobiks mööbli stiili, puu wärwi ja ümbrusega.

Tehnikaid linase koega, puuwillase lõimega (soowitaw ainult pesukindel „Indantreen“ läikeloim) tudumiseks, on võimalik mitmesuguseid tarwitada.

Roekirja kirjandise ja põhjaniitega. Side lõng mitte õredamalt kui üle 3- ja 4 lõime. Roekirja kirjandises, — mis motiivilised,

on võimalik kirjafoed mitmewärvilist tarvitada, mitte ainult wormide järele, aga liht jooneliselt kududes. Näiteks helepruun lõim nr. 2/24, seejama põhja koeks, kirja koeks linane niit. 6. sm. laiufelt tuhm hallikaspruun, 2 sm. laiufelt wanafinine — tumedam ja 1 sm. laiufelt, pruunikas-kollane, (viimane värv võib ka kunstsiid olla), — ja jälle algufest värvide järjekorda korrata. See kottusead on hää sel korral, kui enam värve riidele tahetakse — kui see harilikult koekirja kanga juures tavaliselt tarvitufel on — et üks pinna ja teine kirjalõnga värv.

2. Teised koekirja kirjad mõõbli-riide kudumiseks on need, millel terwed motiivid erivärvilised kirjade järele. Need on aga igavamad kududa ja kahe koewärvi kohal jääb riite liigjämne ja pahempool riidel mitte tarvitatav.

Rangakiri.

3) Atlas-pinnaline. Praegu kõige moodsam moodus — joonilisena. Kududa tuleb võimalikult tihedas suas, et koe lõimel ei libiseks, — ja vastupidam oleks.

Suga nr. 90/2, lõim nr. 2/32, atlasse tõusuarv 4; seitsemenieliises atlases. Koe, linane kõige parem, ühefordne nr. 20 ehk 22, seega keefmine jämedus — ja nii tihedalt koetud, et koelõngad lõimelõngad riide

parema poolel täiesti katabad. Sileda atlas-pinnalise värvi joontel võib aga ka väikest koekirja ilma fideniidita seada; näiteks, aneefilmaline ehk kalajabaline (padamee toimijest juhatud) 4 sm. laiune. Seda võib kas kirjamisega — ehk selleks kirjanide niitanda, 6—7 lõimelõnga pisteks võetud. Sel korral peab siis ette atlasse jaoks 7 pikafilma niit tarvitama. — Nii ka sidus vastavalt. Näiteks: Hall lõim nr. 2/32. Koe linane 5 sm. laiufelt rohakas-sinine atlas joon, 4 sm. laiufelt mitmewärviline atlas joon tihti (nagu seeliku riide joon tihti) 1 sm. laiufelt rohakas-sinine atlas ja siis 1 sm. laiufelt koekirja kalajaba: üks lõng kollast. Kirjakude (mis ka perllõng C. B. nr. 8 võib olla), ja 1 lõng rohakas-sinine atlas pinnaks kirja vahele, vaheldamisi kollase kirjakoega. (Järgmises „Naiste Hääl“ numbris selle riide ja teiste kodukoetud mõõbli riidetega üle tõmmatud mõõblitest pildistusi).

4) Trellkirjalised, — juures proov. Roheline läiklõim nr. 2/24. Kollane perllõng nr. 30 ja must läiklõim nr. 2/24. Koeks kõige parem kahefordne linane wabrikuniit, mis file ja libe, puhastusweeks äädika wefi võtta. Kuiv lõng tublisti lane perllõng ja must lõim, 4 lõnga pinnu vahel. — Lõimelõngade arv värvide järele on seadluses — niitamises ära tähendatud märkide järele $\times \square \circ$ Niitamine 8 niiega ja algus a — kuni b, sidus — d. Koetamine niitamise järele riide kirja jälgides. Linanenii, kui ta on pleekimata, tuleb tuhaga keeta ja mitme weega loputada, siis flooriga pleekida (sulatatud floori wees leotatud), et niit puhast, ja selgemat, heledamat algvärvi jaoks enne värvimist. On aga kauem aega niidi ettevalmistamiseks ning soodustused selleks, siis on kahtlemata kõige parem „päikesepleek“ (Pleekimijest edaspidi pikemalt, kui lugejad soovivad). Riideproovis olev punakaspruun koe niit on värvitud järgmiselt: 7 naela niidi kohta 5 pakki, linase hawanna pruuni, 1/2 pakki helepunast ja 2 pakki oranshi. (Tartu Jünteri värv). On lõng värvivees nii kaua keedetud, et värvivefi värvitu, siis mitme weega loputada; et aga lõngale ilusat läiget anda, siis viimaseks loputusweeks äädika wefi võtta. Kuiv lõng tublisti trullida ehk kollida ja läbi keriniks (keriniviu) pingult kerida. Riie on kerge kududa oma lihtsa seadluse tõttu ja soovitam valmistamiseks. Ka sadulseppade poolt kiidetud. Selle riide jaoks on käesloemas numbris seadlus, kiri ja riideproov. Sama riie on saada Tartu Naisseltsi töökojast, 110 sm. laius — a kr. 4.50 küünar. Tellimise järele ka teistes värvides. Siin nimetatud kanga kirju ja üksikasjalist seletust võib toimetusest 75 jendi eest saada.

Ranga kirja seadlus.

OSKAR KILGAS

TRIKOO-, SUKA- JA PITSIVABRIK

TALLINNAS

Volta tän. nr. 2, kõnetr. 2-23

TALLINNAS

Esimene sellel alal suurtööstus valmistab kõrges
häduses siidi-, floor-, maco- ja villaseid

sukke, sokke ja lastesukke.

Elegantset

siidipesu, siiditrikood, TRIKOOPESU, spordi- ja supelülikondi

PESUPITSE:

— klöppel ehk venepits, broderii ja gipüür —

!! Müük ainult en gros !!

CARTIER-BRESSON

PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÕNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku
saadused

Kaitsemärk

„A la Croix“

PESUKINDLAD VÄRVID

(300 värvi)

Märknii did

Pärl lõngad

Brillanté d'Alger (Mouliné)

Heegeldamise niidid

liri lõngad

Linased lõngad

Hedebo niit

Nõelumise lõngad

Asutatud aastal 1825

A-S. „EPHAG“

Kõik väljamaa lõhnaõlid, puud-
rid ja kosmetika parematest
vabrikutest: COTY, PI-
VER, HOUBIGANT
j. t. j. t. j. t. j. t.

„Ephag“ Eau de Cologne triple
„Ephag“ hambapasta
„Ephag“ toalet-artiklid
„Ephag“ kasekreem
„Ephag“ Végétal

UUDIS!

„ISIS“

UUDIS!

„ISIS“ kreem „ISIS“ puuder „ISIS“ seep

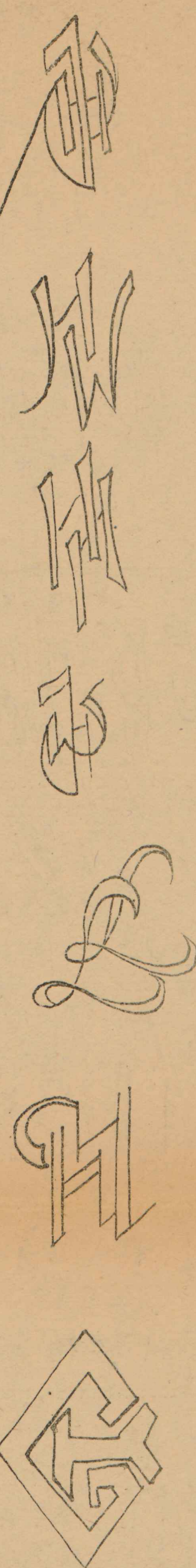
A-S. Eestimaa Apteegi ja Rohukaubanduse Üh. „Ephag“
Harju tän. 41 TALLINNAS Narva m. 42

6-17405782

„Haaste Haale“ №12 mustriku

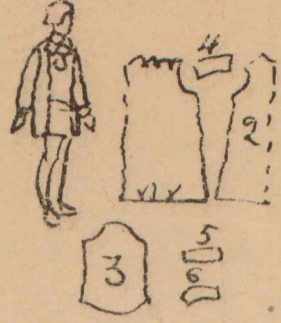

№1

"Naiste Hääl" №12 lõikeleht

№1-6 Tütarlapse kleit

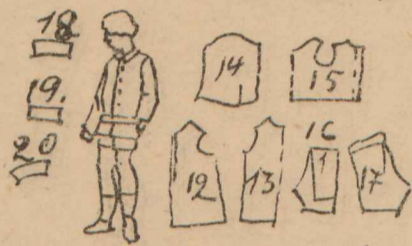
- №1 Esi tükk
- №2 Selja tükk
- №3 Käis
- №4 Krae
- №5 Vöö
- №6 Käbis

№7-11 Pluus pika vööga

- №7 Esi tükk
- №8 Selja tükk
- №9 Käis
- №10 Krae
- №11 Vöö

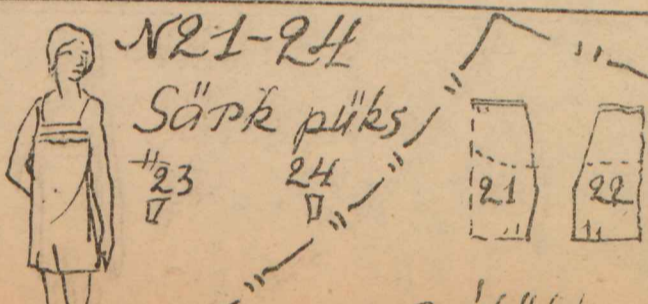
№12-20 Poisi kesse ütkond

- №12 Esi tükk
- №13 Selja tükk
- №14 Käis
- №15 Talje

- №16 Püksi esitükk
- №17 " " seljatükk
- №18 Käbis
- №19 Käise kiinitis
- №20 Krae

№21-24 Särk pikas

- №21 Esi tükk
- №22 Seljatükk
- №23 Nööpidetükk
- №24 Nööpaugutükk

№25-30 Oösärk

- №25 Esi tükk
- №26 Seljatükk
- №27 Käis
- №28 Krae
- №29 Käise kiinitis
- №30 Käbis

